

**ОЦІНКА
ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ
УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ
МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄС**

ЕШВА

У К Р А Ї Н А

—

Є В Р О П А

ЗМІСТ

ЦІЛЬ А): ПОСТУПОВЕ ЗБЛИЖЕННЯ СТОРІН, ГРУНТУЮЧИСЬ НА СПІЛЬНИХ ЦІННОСТЯХ І ТІСНИХ ПРИВІЛЕЙОВАНИХ ЗВ'ЯЗКАХ, А ТАКОЖ ПОГЛИБЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ З ПОЛІТИКОЮ ЄС ТА ЇЇ УЧАСТЬ У ПРОГРАМАХ ТА АГЕНТСТВАХ.....	6
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ А):.....	10
ЦІЛЬ В) ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ РАМОК ДЛЯ ПОСИЛЕНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДІАЛОГУ В УСІХ СФЕРАХ, ЯКІ СТАНОВЛЯТЬ ВЗАЄМНИЙ ІНТЕРЕС.....	11
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ В):.....	12
ЦІЛЬ С) СПРИЯТИ, ЗБЕРІГАТИ Й ЗМІЦНЮВАТИ МИР ТА СТАБІЛЬНІСТЬ У РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРАХ.....	13
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ С):.....	15

ЦІЛЬ D) ЗАПРОВАДИТИ УМОВИ ДЛЯ ПОСИЛЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН, ЯКІ ВЕСТИМУТЬ ДО ПОСТУПОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗАВДЯКИ СТВОРЕННЮ ПОГЛИБЛЕНОЇ І ВСЕОСЯЖНОЇ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ, ЯК ЦЕ ВИЗНАЧЕНО В РОЗДІЛІ IV («ТОРГІВЛЯ І ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТОРГІВЛЕЮ») ЦІЄЇ УГОДИ, ТА ПІДТРИМУВАТИ ЗУСИЛЛЯ УКРАЇНИ СТОСОВНО ЗАВЕРШЕННЯ ПЕРЕХОДУ ДО ДІЮЧОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ШЛЯХОМ ПОСТУПОВОЇ АДАПТАЦІЇ ЇЇ ЗАКОНОДАВСТВА ДО ACQUIS ЄС.....	17
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ D):.....	24
ЦІЛЬ E) ПОСИЛЮВАТИ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ, СВОБОДИ ТА БЕЗПЕКИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ПОВАГИ ДО ПРАВ ЛЮДИНИ Й ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД.....	27
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЦІЛІ E).....	33
ЦІЛЬ F): ЗАПРОВАДИТИ УМОВИ ДЛЯ ДЕДАЛІ ТІСНІШОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ІНШИХ СФЕРАХ, ЯКІ СТАНОВЛЯТЬ ВЗАЄМНИЙ ІНТЕРЕС.....	35
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ F):.....	50

За результатами 7-го засідання Ради асоціації між Україною та ЄС 11 лютого 2021 року сторони Україна та ЄС підтвердили своє зобов'язання щодо проведення всебічного огляду досягнення цілей Угоди та початку консультацій щодо подальшої лібералізації торгівлі в рамках Поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та ЄС (ПВЗВТ). Сторони домовилися, що кожна сторона проведе внутрішнє оцінювання досягнення цілей Угоди про асоціацію, а також результати такого оцінювання будуть представлені на Саміті Україна – ЄС у 2021 році.

Цей звіт містить результати всебічного оцінювання досягнення цілей Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, проведений Українською Стороною через п'ять років з дати набрання нею чинності відповідно до Статті 481 Розділу VII. Всебічне оцінювання охоплює виконання всіх цілей Угоди про асоціацію, зазначених у Статті 1.2 Угоди, що стосуються різних сфер дії Угоди. Звіт зазначає прогрес та основні здобутки Сторін у досягненні цілей Угоди від початку її застосування, вказує на існуючі проблемні питання та виклики, а також окреслює рекомендації для кожної цілі Угоди щодо здійснення спільних кроків та рішень з метою повного й належного виконання цілей Угоди про асоціацію.

ЦІЛЬ А): ПОСТУПОВЕ ЗБЛИЖЕННЯ СТОРІН, ГРУНТУЮЧИСЬ НА СПІЛЬНИХ ЦІННОСТЯХ І ТІСНИХ ПРИВІЛЕЙОВАНИХ ЗВ'ЯЗКАХ, А ТАКОЖ ПОГЛИБЛЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ З ПОЛІТИКОЮ ЄС ТА ЇЇ УЧАСТЬ У ПРОГРАМАХ ТА АГЕНТСТВАХ

Україну та ЄС пов'язують європейські цінності, що об'єднують вільні народи світу: демократії, верховенства права, поваги до міжнародного права та прав людини, прав національних меншин, а також гендерної рівності. Україна здійснила багато важливих кроків для практичної реалізації цих спільних цінностей та **покращення ситуації з дотриманням прав людини**, зокрема, здійснюється активна робота над зміцненням поваги до прав людини, громадянських та основних свобод, відповідно до міжнародних стандартів та зобов'язань, а також протидія расизму, ксенофобії, антисемітизму та дискримінації проти спільноти ЛГБТКІ+. Здійснюються заходи щодо посилення відповідальності за насильство проти будь-якої особи незалежно від статі, раси, етнічної приналежності, релігії, сексуальної орієнтації чи політичних поглядів, у тому числі через законодавство.

Україна та ЄС регулярно обмінюються інформацією щодо заходів, передбачених Національною стратегією у сфері прав людини; стану справ із розслідуванням злочинів, скоєних під час протестів на Майдані Незалежності у 2013–14 роках та подій в Одесі у 2014 році, зокрема в рамках заочного кримінального провадження; прогресу в реформуванні правоохоронних органів у контексті дотримання прав людини та гідного поводження із затриманими та в місцях позбавлення волі; захисту свободи слова в умовах боротьби з дезінформацією та журналістської діяльності; чесних і прозорих виборів; захисту прав громадян на участь у мирних зібраннях та прав і свобод представників ЛГБТ, національних, релігійних та інших меншин; протидії злочинам, скоєним на ґрунті ненависті; захисту, у т. ч. в кіберпросторі, дітей як найбільш вразливої категорії населення; протидії домашньому насильству; забезпечення гендерної рівності; наголошено на важливості збереження санкційного режиму ЄС по відношенню до РФ та взаємодії з ЄС з метою деокупації АР Крим та м. Севастополя в рамках міжнародної «Кримської платформи». У вересні 2020 року Кабінетом Міністрів України за активної співпраці та підтримки Ради Європи схвалено Національну стратегію щодо реалізації заходів загального характеру, яка передбачає комплексне вирішення проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація.

Ухвалений Закон України «Про корінні народи України», який спрямований на максимальний захист культурних, інформаційних та інших прав корінних народів. Також ухвалено закон, який імплементує положення міжнародного кримінального й гуманітарного права щодо кримінально-правового переслідування за міжнародні злочини (геноциду, злочин агресії, злочини проти людяності та воєнні злочини) (очікує підпису Президента). Також розроблено проекти законів щодо відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень та відповідні зміни до законодавства України.

Україна досягла значного прогресу в **наближенні виборчого законодавства до рекомендацій міжнародних організацій та європейських вимог**. У 2019 році було

ухвалено Виборчий кодекс України, який дозволив уніфікувати і впорядкувати виборче законодавство, об'єднавши п'ять окремих законів про вибори президента, народних депутатів, місцеві вибори, про ЦВК та державний реєстр виборців. Місцеві вибори у 2020 році пройшли вже за новими правилами Виборчого кодексу, що передбачали введення пропорційної виборчої системи з відкритими партійними списками, оновлені правила голосування, заборону дискримінації під час виборчого процесу, збереження гендерних квот, забезпечення виборчих прав внутрішньо переміщених осіб та трудових мігрантів тощо.

Активно ведеться робота щодо **розвитку місцевого самоврядування**. Схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади дало початок реалізації однієї з найважливіших реформ, спрямованої на формування спроможного місцевого самоврядування, децентралізацію влади та розвиток регіонів. Реформа втілює положення Європейської хартії місцевого самоврядування та найкращий світовий досвід. У результаті реалізації першого етапу реформи (2014–2019 роки) на базі 4492 існуючих громад добровільно створено 983 об'єднані територіальні громади, з них у 936 ОТГ відбулися перші місцеві вибори, до 47 міст обласного значення приєдналася 151 територіальна громада. Протягом

2020–2023 років заплановано продовження реформи, зокрема визначення адміністративно-територіального устрою базового та субрегіонального рівнів.

Реалізація **реформи державного управління** згідно з європейськими принципами належного врядування розпочалася у 2016 році з ухваленням нового Закону «Про державну службу» та комплексної Стратегії реформування державного управління, що відповідають принципам публічної адміністрації ОЕСР / SIGMA. У відповідності зі Стратегією проводиться реформування системи центральних органів виконавчої влади та кадрове оновлення державної служби, впроваджуються сучасні технології управління персоналом, створено умови для реформування системи професійного навчання та професійного розвитку державних службовців. Україна досягла значного прогресу у сфері надання адміністративних послуг через ЦНАП і електронного врядування. Разом з тим, необхідно посилити практичне впровадження окремих компонентів реформи, зокрема стратегічного планування діяльності КМУ на основі аналізу політики, принципу стабільності та політичної неупередженості державних службовців.

Україна бере активну участь у **роботі низки агентств ЄС** на умовах взаємовигідного співробітництва. Зокрема, забезпечено ефективне співробітництво Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва МВС з Європоллом, що включає обмін інформацією 24/7, участь у низці спільних операцій (NONGRETA, VERSKAM, LADA та ін). Так, упродовж січня – липня 2021 року Департаментом міжнародного поліцейського співробітництва МВС було опрацьовано 3 411 звернень, у тому числі 1 039 вихідних та 2 372 вхідних. Найбільш інтенсивне співробітництво здійснювалося з правоохоронними органами Німеччини (813), Польщі (673), Франції (501) та Латвії (434).

Співробітництво Державної прикордонної служби України з **Європейською агенцією прикордонної та берегової охорони Frontex** сприяє забезпеченню протидії нелегальній міграції та транскордонній злочинності засобами прикордонного

контролю та посиленню безпеки на кордонах між державами-членами ЄС та Україною. Для цього створені технічні можливості для здійснення оперативного обміну інформацією, а у травні 2019 року підписано новий План співробітництва з Frontex на 2019–2021 роки. Робоча домовленість між МВС та **Агентством ЄС з підготовки співробітників правоохоронних органів (CEPOL)**, підписана 5 лютого 2020 року, сприяє співпраці та обміну знаннями між працівниками правоохоронних органів держав-членів ЄС і України щодо питань у галузі безпеки.

Україна також бере **участь у широкому колі програм ЄС**, які були запроваджені у період 2014–2020 років. У рамках розширення фінансової співпраці з ЄС розпочата робота щодо участі України в програмах ЄС у рамках Багаторічної фінансової перспективи ЄС на 2021–2027 роки. Проводиться робота щодо підготовки до підписання: Угоди про асоціацію до рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та комплементарної до неї Програми досліджень та навчання «Євратом»; приєднання України до програми ЄС «Креативна Європа» (2021–2027 роки) та участі у програмі ЄС «Еразмус+». Крім того, Українська Сторона розпочала офіційні консультації з ЄК щодо участі в таких програмах ЄС як: «Програма Єдиного ринку», «Digital Europe», «Connecting Europe Facility», «Програма митниці», «FISCALIS programme», «Euratom Reserch and Training programme», «Pesco», «Програма Європейської міграційної мережі», «EU4Health 2021–2027», «Європейський фонд морської справи, рибальства та аквакультури (EMFF) 2021–2027», «Life», Interreg Baltic Sea Region, «InvestEU», «Програма права та цінності», «Програма у сфері юстиції», «European Space Programme», «EU Civil Protection Mechanism», «Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF)». Зацікавлені органи державної влади ведуть активну роботу зі Стороною ЄС щодо узгодження умов участі та підготовки відповідних проєктів міжнародних договорів у зазначених програмах.

Протягом тривалого часу ЄС є не тільки ключовим політичним, економічним та зовнішньоторговельним партнером, а й донором, що надає значні ресурси **фінансової допомоги для сприяння досягненню цілей Угоди про асоціацію та підтримання впровадження реформ в Україні**. Україна високо цінує допомогу ЄС, зокрема, отриману в рамках реалізації чотирьох програм макрофінансової (кредитної) допомоги ЄС (у період 2014–2020 років) у обсязі 3,81 млрд євро.

Продовження ефективної співпраці з ЄС у 2020–2021 роках стало важливою складовою **стабілізації макрофінансового становища держави**. У 2020 році отримано 1-й транш допомоги нової П'ятої програми макрофінансової допомоги ЄС у розмірі 600 млн євро. Враховуючи досягнутий Україною прогрес у впровадженні реформ, у вересні 2021 року Стороною ЄС прийнято рішення про виділення другого обумовленого траншу. У цьому контексті співпраця з МВФ та виконання відповідних зобов'язань також є важливим пріоритетом.

Україна також отримує **фінансову безоплатну та безповоротну допомогу через відповідні механізми та інструменти фінансування ЄС**. У 2016–2020 роках ЄС надавав допомогу в рамках програм бюджетної підтримки у сферах подолання технічних бар'єрів у торгівлі, енергетики, транспорту, регіонального розвитку, державного управління та в рамках Контракту з розбудови держави (до Державного бюджету було перераховано близько 173 млн євро); 474 проєктів технічної допомоги ЄС (на загальну суму близько 606,7 млн євро); угод про фінансування нових програм

допомоги ЄС Україні (укладено 35 угод на загальну суму близько 1,4 млрд євро). У 2021 році допомога ЄС надається в рамках 275 проєктів технічної допомоги ЄС (на загальну суму приблизно 413,840 млн євро) та програми секторальної бюджетної підтримки у сфері державного управління (на загальну суму 90 млн євро).

Така фінансова допомога сприяє **досягненню цілей Угоди про асоціацію та реалізації амбітних реформ** як на національному рівні, так і на місцях. Зокрема, за спільними оцінками Сторін показники реалізації програми «Підтримка комплексного реформування державного управління в Україні» є найвищими за всю історію секторальних програм. Завдяки підтримці ЄС у рамках цієї Програми в усіх міністерствах утворено директорати, спрямовані на посилення формування політики та стратегічне планування, до яких відібрано понад 800 фахівців за новими конкурсними процедурами та з прозорими умовами оплати праці; більше ніж 100 адміністративних послуг стали доступними онлайн. Також, за підтримки програми «U-LEAD з Європою: Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку» посилено спроможність центральних та місцевих органів виконавчої влади для реалізації регіональної політики та реформ децентралізації, покращено якість надання адміністративних послуг на місцевому рівні, розпочато роботу 147 належних ЦНАП (включно з сімома мобільними ЦНАП) та за результатами 2021 року очікується початок роботи ще 342 ЦНАПів.

У рамках реалізації **Багаторічної рамкової програми підтримки ЄС України на 2021–2027 роки** пріоритетними напрямками підтримки визначено: реформу державного управління; верховенство права (включаючи питання боротьби з корупцією); діджиталізацію; інновації та розвиток економіки; розвиток інфраструктури для кращої мобільності; зелену економіку та енергоефективність, допомогу для ліквідації наслідків пандемії COVID-19, пом'якшення впливу пандемії на соціально-економічний розвиток та реформу охорони здоров'я; відновлення Східної частини України.

З метою дотримання принципів **належного фінансового управління у контексті реалізації програм/проєктів/заходів, які фінансуються з коштів ЄС**, Українська Сторона запровадила національний механізм координації взаємодії органів державної влади з метою захисту фінансових інтересів України та Європейського Союзу, у рамках якого утворено відповідну Міжвідомчу координаційну раду, яку очолює Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. Повноваження Національного контактного пункту з організації взаємодії з Європейським управлінням з питань запобігання зловживанням та шахрайству (OLAF) та Європейським судом аудиторів (ЕСА) покладено на Держаудитслужбу. Триває внутрішня робота щодо розподілу відомчих повноважень та зовнішня співпраця щодо інституціоналізації взаємодії між відповідними органами державної влади та OLAF, зокрема укладання відповідних домовленостей, які стануть важливою складовою функціонування механізму захисту фінансових інтересів Сторін під час реалізації відповідних фінансових інструментів ЄС.

Робота з приведення законодавства у відповідність до правил, що діють в ЄС (Директива ЄС 2017/1371), буде посилена після оновлення Додатку XLIV до Угоди, яке створить юридичне підґрунтя для розробки та впровадження необхідних законодавчих змін. У цьому контексті слід відзначити ефективну спільну взаємодію Сторін щодо оновлення цього Додатку.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ А):

- Продовжити посилену взаємодію з Frontex, у т. ч. реалізацію планів оперативної взаємодії, та продовжити переговори щодо укладення угоди про статус представників,
- Посилити взаємодію з CEPOL через національний контактний пункт та опрацювати питання участі представників правоохоронних органів у відповідних тренінгах.
- Укласти домовленості про співробітництво з Агентством мережевої та інформаційної безпеки ENISA, Європейським бюро протидії шахрайству (OLAF), Європейською міграційною мережею (EMN).
- Забезпечити систематичний обмін інформацією та взаємодію в рамках Діалогу з питань кібербезпеки.
- Активізувати діалог щодо розширення доступу України до фінансових інструментів ЄС, у тому числі задля фінансування «зеленої» та «цифрової» трансформації держави.
- Забезпечити підготовку рішення Ради асоціації щодо затвердження оновленого Додатку XLIV.

ЦІЛЬ В) ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ РАМОК ДЛЯ ПОСИЛЕНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДІАЛОГУ В УСІХ СФЕРАХ, ЯКІ СТАНОВЛЯТЬ ВЗАЄМНИЙ ІНТЕРЕС

У рамках політичного діалогу Україна – ЄС забезпечується **проведення регулярних зустрічей на високому рівні, засідань у форматах, передбачених статтею 5 Угоди про асоціацію**. Зазвичай, щороку відбувається понад 20 засідань двосторонніх органів асоціації всіх рівнів та форматів. Зокрема, з часу підписання Угоди проведено 22 Саміти Україна – ЄС, 7 засідань Ради асоціації Україна – ЄС, а також 6 засідань Комітету асоціації, 5 засідань Комітету асоціації в торговельному складі, щорічні засідання їхніх підкомітетів та регулярні засідання інших галузевих діалогів між Україною та ЄС (з прав людини, питань інтелектуальної власності, транспорту, окремих секторів промисловості, видобування сировини, захисту кіберпростору, реадмісії, Європейського зеленого курсу, аграрних питань). 11 засідань Парламентського комітету асоціації Україна – ЄС забезпечували постійний діалог та обмін інформацією між Верховною Радою України та Європейським Парламентом. За результатами дев'яти засідань Платформи громадянського суспільства Україна – ЄС підготовлено спільні заяви з рекомендаціями щодо покращення процесу виконання Сторонами Угоди про асоціацію.

Двостороння взаємодія в рамках зазначених діалогів засвідчила свою ефективність та сприяє поглибленню політичної асоціації й економічної інтеграції України в ЄС.

Ефективний діалог у рамках двосторонніх органів асоціації дозволив прийняти низку рішень Ради асоціації, Комітету асоціації в торговельному складі та його підкомітетів, у першу чергу щодо оновлення Додатків I-A, I-C, I-D, Додатка V, Додатка XXI, Додатка XXVII та Протоколу I до Угоди про асоціацію. Саме тому двосторонні органи асоціації Україна – ЄС мають і надалі слугувати інституційною основою, яка забезпечуватиме подальше оновлення Угоди про асоціацію та її належне виконання Сторонами.

Окрім цього, функціонують **інституційні рамки політичного діалогу в рамках Східного партнерства**. Міністри закордонних справ України, Грузії та Молдови підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо започаткування посиленого співробітництва з питань європейської інтеграції – «Асоційованого Тріо». Глави держав Асоційованого Тріо ухвалили Декларацію Батумського саміту, де підтвердили прагнення європейської перспективи та наміри працювати над визначенням конкретних пріоритетів у сферах спільного інтересу для посилення політичного діалогу та просування економічної та галузевої інтеграції з ЄС. «Асоційоване Тріо» має на меті посилити амбітність порядку денного асоціації з ЄС та розширити наявний потенціал угод про асоціацію, а також приділятиме особливу увагу стратегічному майбутньому ініціативи ЄС «Східне партнерство», зокрема підготовці до проведення її Саміту цього року. Серед ключових сфер взаємодії «Асоційованого Тріо» визначені такі: поглиблення секторального діалогу з ЄС, зокрема у форматі ЄС + 3 асоційовані партнери; вироблення додаткових інструментів для сприяння і прискорення інтеграції до Внутрішнього ринку ЄС; розвиток безпекового й оборонного співробітництва з ЄС; залучення до програм і агенцій ЄС; стратегічне посилення Східного партнерства

на основі принципу диференціації та з урахуванням європейських прагнень асоційованих партнерів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ В):

«Жива природа» Угоди про асоціацію створює можливості для **посилення політичного діалогу**, зокрема з метою наближення до надання європейської перспективи Україні, оновлення Угоди про асоціацію, поглиблення торговельного та секторального співробітництва. Саме відповідно до статті 5 Угоди про асоціацію передбачено можливість **впровадження інших процедур та механізмів політичного діалогу**, у тому числі позачергових консультацій, встановлених Сторонами за взаємною згодою. Це дає підстави, у разі взаємного інтересу, для впровадження окремих діалогів у пріоритетних сферах (як на двосторонньому рівні, так і в рамках ініціативи Східне партнерство).

Зважаючи на насиченість двостороннього порядку денного Україна — ЄС, а також беручи до уваги амбітні цілі ЄС у таких сферах як зелений перехід, енергетика, цифровізація, міграція та поєднаність (connectivity), Українська Сторона пропонує запровадити додаткові «майданчики» для політичного діалогу, зокрема:

- Діалог щодо перспектив членства України в ЄС на основі досягнення копенгагенських критеріїв;
- Космічний діалог з ЄС, що включатиме питання двосторонньої взаємодії у таких сферах як супутникова навігація (EGNOS), дистанційне зондування Землі (Copernicus), наукові дослідження, космічна освіта, а також реалізація спільних проєктів між Україною та ЄКА;
- Енергетичну платформу Україна — ЄС з метою координації дій у питаннях енергетичної безпеки, розвитку інфраструктури відповідно до статей 274 та 338 Угоди. Це дасть змогу формувати спільний порядок денний з ЄС щодо запобігання загроз для енергетичної безпеки ЄС та України;
- Всеосяжний діалог у сфері міграції (у тому числі нелегальної міграції, легальної міграції, торгівлі людьми, участі України в ініціативах Нового Пакту ЄС з міграції та притулку) задля спільного аналізу та управління міграційними потоками;
- Підкомітет з питань торгівлі послугами Комітету асоціації в торговельному складі (КАТС). Торгівля послугами займає значне місце в обороті між Україною та ЄС, її обсяги продовжують зростати, особливо в умовах пандемії. Незважаючи на те, що торгівля послугами розглядається на засіданнях КАТС, Українська Сторона вважає за доцільне виокремити увесь блок послуг — від телекомунікаційних до транспортних та фінансових — у окремий Підкомітет КАТС;
- Регулярний посилений діалог у форматі ЄС + асоційовані партнери у сферах ПВЗВТ;
- Спільну робочу групу в рамках Комітету асоціації між Україною та ЄС для проведення Сторонами спільної оцінки досягнення цілей Угоди.

ЦІЛЬ С) СПРИЯТИ, ЗБЕРІГАТИ Й ЗМІЦНЮВАТИ МИР ТА СТАБІЛЬНІСТЬ У РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРАХ

Відносини Україна – ЄС завжди базувалися на принципах поваги до незалежності, суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів. Україна вітає позицію ЄС щодо засудження незаконної анексії Криму та міста Севастополь та окупації окремих районів Донецької та Луганської областей Російською Федерацією. Зі свого боку, Україна бере активну участь у місіях та навчаннях НАТО, відіграючи істотну роль для зміцнення безпеки Чорноморського регіону та європейської безпеки, реформує свою армію для вирішення викликів російської агресії. За сім років окупації ситуація з правами людини в тимчасово окупованому Криму та окремих районах Донецької та Луганської областей України значно погіршилася. **Російська Федерація (РФ)** як держава, яка здійснює контроль над тимчасово окупованими територіями (ТОТ) України, **систематично порушує права і свободи населення**, зокрема право на життя (примусова вакцинація російською вакциною), право не зазнавати нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження, право на свободу та особисту недоторканність, право на справедливий суд, право на мирне користування майном, свободу вираження поглядів, право на ефективний засіб юридичного захисту та право не зазнавати дискримінаційного ставлення. На території ТОТ АР Крим та міста Севастополя переслідуються українці та корінні народи за їхню етнічну, культурну та релігійну приналежність. Відбувається милітаризація освіти, проводиться політика пропаганди війни. В останній період РФ посилила свою політику щодо дискримінації національних меншин. Крім того, викликають занепокоєння ознаки відновлення державою-агресором ядерного потенціалу на Кримському півострові. Також на ТОТ АР Крим уже наявні одиниці озброєння та військової техніки, які здатні бути носіями ядерних частин боєголовок.

Наразі близько 3,4 мільйона осіб потребують гуманітарної допомоги на ТОТ, у тому числі більш ніж **1,4 мільйона внутрішньо переміщених осіб (ВПО)**. Україна ухвалила законодавство щодо надання пільгового довгострокового державного кредиту для ВПО на придбання житла, створено та введено в експлуатацію реєстр ВПО, здійснюється робота для вдосконалення механізму виплати пенсій та грошової допомоги шляхом запровадження віддаленої ідентифікації їх одержувачів, що сприяє реалізації прав громадян України – одержувачів пенсії та грошової допомоги в умовах карантину.

Україна продовжує практику **приєднання до заяв і виступів ЄС з міжнародних питань**, у тому числі в рамках міжнародних організацій (ООН та системи її органів і установ, ОБСЄ, МАГАТЕ тощо). Активне приєднання України до заяв і позицій ЄС з актуальних міжнародних питань свідчить про спільність поглядів і підходів стосовно врегулювання й належного реагування на регіональні та глобальні виклики. Зокрема, у 2020 році Україна приєдналася до майже 90% заяв Європейського Союзу щодо міжнародних подій і підходів до їх врегулювання. У січні – серпні 2021 року рівень приєднання України до заяв ЄС сягнув 94,5%. Загалом із 2014 року по серпень 2021 року Україна приєдналася до понад 2 500 заяв ЄС.

У рамках **розвитку військового співробітництва та інтеграції до безпекової складової ЄС** щорічно підписується Робочий план співробітництва ЗС України та Секретаріату Ради ЄС у сфері Спільної політики безпеки і оборони (СПБО). Такий оперативний діалог надає Україні та ЄС можливість акцентувати увагу на важливих темах співробітництва у сфері безпеки. Практичне співробітництво з ЄС у рамках СПБО полягає в залученні Збройних Сил України до міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки під проводом ЄС і бойових тактичних груп ЄС. Так, у I півріччі 2020 року підрозділи ЗС України заступали на оперативне чергування в бойових тактичних групах ЄС «Хелброк» (наступне чергування заплановано у I півріччі 2023 року). Крім того, опрацьовується питання щодо направлення офіцерів Збройних Сил України до участі в міжнародній операції з підтримки миру та безпеки під проводом ЄС «Алтея».

У рамках ініціативи Східного Партнерства за підтримки Європейської Сторони проводиться підготовка представників Збройних Сил України з питань СПБО. Зокрема, під егідою Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського (НУОУ) з 2014 року щорічно проводиться Орієнтаційний курс СПБО. В останні роки зазначений курс проводився за сприяння Європейського коледжу безпеки й оборони (ЄКБО). Крім того, щорічно представники ЗС України проходять навчання на закордонних курсах з питань СПБО, які проводяться за сприяння ЄКБО.

Україна є дуже важливим партнером НАТО і багатьох держав Північноатлантичного альянсу щодо питань, які стосуються боротьби з гібридними загрозами. Доказом цього є потужне залучення до багатонаціональних навчань та тренувань НАТО.

Розвивається співпраця з **Європейським оборонним агентством (ЄОА)**, залучення до проєктів програми **Постійного структурованого співробітництва в сфері безпеки і оборони (PESCO)**. Так, відповідно до Адміністративної угоди між Міністерством оборони України та ЄОА визначено початкові напрями співробітництва: матеріальна стандартизація (Material Standardisation), Єдине Європейське небо (Single European Sky), Логістика (Logistics), у т. ч. запасні частини і транспортні перевезення, Європейський авіатранспортний флот (European Air Transport Fleet), Тренування (Training). Участь у проєктах PESCO розглядається Україною як інструмент розвитку військово-технічного співробітництва між Україною та ЄС. Україна зацікавлена у залученні до дорадчих програм та навчальних місій. Така підтримка має велику цінність також з огляду на російську агресію та незаконну анексію Криму.

Реформа правоохоронних органів здійснюється у взаємодії з партнерами з ЄС, зокрема за допомоги Консультативної місії ЄС з реформування сектору цивільної безпеки (КМЄС). Спільно з експертами КМЄС було розроблено Стратегію розвитку МВС-2020 та стратегічні документи органів системи МВС. У сфері цивільного захисту налагоджену дієву співпрацю, зокрема розроблено необхідні зміни до законодавства. Крім того, на правах партнера Україна співпрацює з Механізмом цивільного захисту ЄС, і водночас прагне до повноцінного приєднання.

Україна докладає зусиль та шукає внутрішню політичну підтримку для **ратифікації Римського статуту**. З цією метою розроблено проєкти законів України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» і «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та

деяких законодавчих актів у зв'язку з ратифікацією Римського статуту та поправок до нього». Продовжується ратифікація Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами, було розроблено відповідний законопроект.

У рамках реалізації і досягнення цілей СПБО налагоджено успішну співпрацю з **протидії дезінформації та гібридним загрозам, а також посилено потенціал у сфері стратегічних комунікацій та кібербезпеки**. Зокрема, утворено Національний координаційний центр кібербезпеки при РНБО України та Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки на базі національного інформаційного агентства «Укрінформ», налагоджено співпрацю з Європейським центром з протидії гібридним загрозам. На регулярній основі працює Робоча група Україна – ЄС зі стратегічних комунікацій, у рамках якої започатковано новий формат співробітництва – Діалог з питань кібербезпеки. У вересні 2021 року Уряд схвалив Стратегію інформаційної безпеки України на період до 2025 року, розроблену з метою протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам.

Крім того, у 2021 році розпочав діяльність Центр протидії дезінформації при РНБО, який займається питаннями забезпечення інформаційної безпеки, виявлення та протидії дезінформації, ефективною протидією пропаганді, деструктивним інформаційним впливам і кампаніям, запобігання спробам маніпулювання громадською думкою. Центр вивчає досвід Європейського Союзу щодо боротьби з дезінформацією, встановлює партнерські відносини з відповідними центрами держав-членів ЄС та інших держав і міжнародних організацій, бере участь у структурованих діалогах з питань стратегічних комунікацій і протидії дезінформації.

Крім того, налагоджено співробітництво з метою **недопущення та протидії незаконному обігу зброї**, зокрема розпочато реалізацію проєктів спільно з ОБСЄ, які мають на меті надання сприяння МВС, Державній прикордонній службі України та Державній митній службі в запобіганні та боротьбі з незаконним обігом зброї, боєприпасів та вибухових речовин, зокрема проведено низку експертних консультацій та тренінгів для персоналу, погоджено технічні специфікації технічних засобів прикордонного контролю.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ С):

- Використання в повному обсязі можливостей співробітництва між Україною та ЄОА, зокрема в таких напрямках: матеріальна стандартизація (Material Standardisation), Єдине Європейське небо (Single European Sky), Логістика (Logistics), у т. ч. запасні частини і транспортні перевезення, Європейський авіатранспортний флот (European Air Transport Fleet), Тренування (Training).
- Підтримка ЄС оборонного сектору України шляхом надання стратегічної та практичної консультативно-дорадчої допомоги.

- Продовження постійного діалогу з представниками інституцій (агенцій) ЄС, Військового комітету ЄС та Військового штабу ЄС.
- Поглиблення практичного співробітництва з ЄС у рамках Спільної політики безпеки і оборони з метою подальшого забезпечення конвергенції України та ЄС у галузі СЗБП/СПБО, зокрема залучення України до операцій з підтримки миру та безпеки під проводом ЄС (Алтея, Хелброк).
- Запровадження регулярного експертного діалогу Україна — ЄС щодо співпраці у рамках ООН на кшталт того, що існує з питань РЕ та ОБСЄ (COSCE).
- Об'єднання зусиль з ЄС з метою підвищення обізнаності щодо дезінформації та інших гібридних загроз. Розширення співпраці між Центром протидії дезінформації при РНБО України та компетентними органами ЄС, які залучені до протидії поширенню дезінформації, створенні системи оперативного обміну інформації щодо потенційних інформаційних загроз.

ЦІЛЬ D) ЗАПРОВАДИТИ УМОВИ ДЛЯ ПОСИЛЕНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН, ЯКІ ВЕСТИМУТЬ ДО ПОСТУПОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄС, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗАВДЯКИ СТВОРЕННЮ ПОГЛИБЛЕНОЇ І ВСЕОСЯЖНОЇ ЗОНИ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ, ЯК ЦЕ ВИЗНАЧЕНО В РОЗДІЛІ IV («ТОРГІВЛЯ І ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТОРГІВЛЕЮ») ЦІЄЇ УГОДИ, ТА ПІДТРИМУВАТИ ЗУСИЛЛЯ УКРАЇНИ СТОСОВНО ЗАВЕРШЕННЯ ПЕРЕХОДУ ДО ДІЮЧОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ, У ТОМУ ЧИСЛІ ШЛЯХОМ ПОСТУПОВОЇ АДАПТАЦІЇ ЇЇ ЗАКОНОДАВСТВА ДО ACQUIS ЄС

З початку імплементації розділу IV Угоди про асоціацію Європейський Союз став головним торговельним партнером України, у 2020 році частка ЄС у загальному обсязі зовнішньої торгівлі України становила 40,7%. Зовнішньоторговельний оборот товарів і послуг з ЄС у 2020 році порівняно з 2015 роком зріс на 44,1% (на 14,73 млрд дол. США). Україна стала одним з основних постачальників певних видів агропродукції на ринок Євросоюзу.

Україна та ЄС забезпечують поступове зниження або скасування ввізного мита на товари походженням з іншої сторони згідно із графіком у Додатку I, що сприяло нарощенню обсягів торгівлі товарами між Україною та ЄС. Збільшується рівень використання Україною тарифних квот ЄС у рамках ПВЗВТ — з точки зору кількості квот, що використовуються, і обсягів експорту в межах цих квот. На сьогодні Україна здійснювала поставки в рамках 31 тарифної квоти ПВЗВТ у 2020 році. За окремими квотами (мед, оброблені томати, яблучний сік, оброблений крохмаль, ячмінна крупа й оброблене зерно, кукурудза тощо) Україна експортує значно більше, ніж встановлена квота. Збільшується рівень заповнення квот для товарів із вищим ступенем переробки. Це свідчить про потенціал та якість української продукції, яку хочуть бачити на європейському ринку.

Україна зацікавлена в подальшій лібералізації торгівлі товарами з ЄС та збільшенні обсягів безмитної торгівлі з ЄС шляхом оновлення Угоди про асоціацію в тарифній частині згідно зі Статтею 29. Зокрема, Україна очікує перегляду обсягів тарифних квот ЄС відповідно до сучасного стану виробничого та експортного потенціалу України, а також прискорення тарифної лібералізації для промислових та сільськогосподарських товарів.

Під час саміту Україна — ЄС у 2020 році сторони проголосили свою готовність започаткувати у 2021 році переговорного процесу щодо подальшої лібералізації торгівлі, виходячи з положень Статті 29(4) Угоди про асоціацію.

У цілому Сторони використовують **інструменти торговельного захисту** у відповідності до вимог Угоди про асоціацію та СОТ. Однак у своєму антидемпінговому розслідуванні проти української металургійної продукції Європейська Комісія не

застосувала положення Статті 50 Угоди про асоціацію, незважаючи на пряму вимогу, що не відповідає букві й духу Угоди про асоціацію.

Більшість торговельних подразників вирішуються шляхом дружнього врегулювання. Тим не менше, у зв'язку з неможливістю знайти консенсус і баланс між правом захищати власне довкілля та ліси і правом на вільний обіг товарів, сторони вирішили звернутися до формального механізму врегулювання спорів. Україна наголошувала, що необмежений доступ до українських лісоматеріалів з метою їх експорту в необробленому вигляді завдають шкоди українському довкіллю. У рамках процедури вирішення спорів, рішенням Арбітражної групи (11.12.2020 року) визнано, що обмеження експорту 2005 року були вжиті добросовісно у зв'язку з необхідністю захисту цінних та рідкісних порід дерев, а також відповідають зобов'язанням України в рамках СОТ та не порушують зобов'язань за Угодою про асоціацію. У той же час наголошено, що встановлені обмеження експорту лісоматеріалів 2015 року мають бути відкоригованими у співпраці з ЄС з урахуванням положень Угоди про асоціацію. Відтак Україна працює над удосконаленням механізмів контролю за сталим міжнародним обігом деревини.

Україна поділяє кліматичні цілі ЄС та сприяє спільним зусиллям зі створення кліматично-нейтрального європейського континенту згідно з Паризькою угодою, Цілями сталого розвитку ООН до 2030 року та Угодою про асоціацію Україна-ЄС. Однак існують застереження, що багато заходів у рамках презентованого ЄС пакету «Fit for 55» можуть бути використані для цілей прихованого протекціонізму, що може завдати шкоди українським виробникам і суперечити цілям Угоди про асоціацію. Зокрема, ініціатива щодо механізму вуглецевого коригування матиме наслідком застосування мита на товари походженням з України, не зважаючи на зобов'язання України щодо впровадження екологічних норм ЄС відповідно до Угоди про асоціацію. А стратегія щодо використання добрив і пестицидів потребує більш збалансованого підходу з метою забезпечення ефективності виробничих процесів і недопущення перебоїв із постачанням аграрної продукції як в ЄС, так і глобально.

Створено належну архітектуру та забезпечено діалог у рамках регулярних засідань двосторонніх органів асоціації Україна — ЄС: Комітету асоціації у торговельному складі (КАТС) та його чотирьох підкомітетів. Налагоджено системну роботу на рівні контактного пункту в рамках ПВЗВТ.

Зміцнено співробітництво **у сфері технічного регулювання, стандартизації, ринкового нагляду, акредитації та робіт з оцінки відповідності**. Україна завчасно провела гармонізацію горизонтального законодавства з правом ЄС та ухвалила всі рамкові закони, які регулюють питання системи стандартизації, метрології, акредитації, а також оцінки відповідності та ринкового нагляду ще до визначеного терміну виконання зобов'язань. Досягнуто значного прогресу в адаптації й запровадженні секторального (вертикального) законодавства — прийнято 25 із 27 технічних регламентів, визначених Додатком III, проводиться перегляд затверджених технічних регламентів з метою приведення їх у відповідність до нових директив та регламентів ЄС. Створено національну інфраструктуру якості, що відповідає вимогам ЄС та СОТ, забезпечено функціонування національного органу стандартизації, національного органу акредитації, акредитовано і призначено органи оцінювання відповідності

й органи державного ринкового нагляду. Скасовано обов'язкову сертифікацію продукції, проводиться гармонізація національних стандартів із міжнародними та європейськими.

Започатковано діалог з нормативно-правових питань як на горизонтальному, так і на галузевому рівнях. Українською стороною виконані всі зобов'язання в частині підготовки до укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА) у трьох пріоритетних секторах: низьковольтне електричне обладнання, електромагнітна сумісність обладнання, машини. У звіті за результатами проведення першої фази попередньої оціночної місії ЄС щодо готовності інфраструктури якості України до укладення Угоди АСАА у травні 2021 року представлено висновки, у яких зазначається, що українська законодавча база у сфері пріоритетних секторів має надійну правову основу та працює відповідно до принципів ЄС. Бізнес середовища України та ЄС вимагають як пришвидшення укладення угоди, так і поширення її на нові сфери – медичне обладнання, обладнання для морського транспорту, фармацевтична продукція тощо.

За напрямом **санітарних та фітосанітарних заходів** у 2016 році Урядом було схвалено Всеохоплюючу стратегію імплементації Глави IV (СФЗ) Розділу IV, якою визначено графік систематичної нормативно-правової адаптації законодавства до законодавства ЄС. Після тривалої дискусії Всеохоплююча стратегія 18.11.2019 року схвалена Рішенням № 1/2019 Підкомітету Україна – ЄС з управління санітарними та фітосанітарними заходами.

У 2016 році був створений компетентний орган у сфері санітарних та фітосанітарних заходів – Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів («Держпродспоживслужба»), що відповідає за здійснення державного контролю на всіх стадіях агропродовольчого ланцюга (відповідно до принципу «від лану до столу») та застосовує підходи, встановлені законодавством ЄС. Наразі здійснюються заходи щодо підвищення його інституційної спроможності.

З ухваленням базового законодавства щодо безпечності харчових продуктів та ідентифікації тварин в Україні розпочато запровадження європейської моделі системи безпечності та якості харчових продуктів, основаної на принципі «від лану до столу» та вимогах простежуваності (відповідно до вимог Регламенту (ЄС) № 178/2002). Впроваджуються процедури за системою HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Point – система аналізу ризиків, небезпечних чинників і контролю критичних точок), яка гарантує виробництво безпечної продукції шляхом ідентифікації та контролю небезпечних чинників для сприяння лібералізації торгівлі з країнами ЄС.

Забезпечено прозорість санітарних та фітосанітарних заходів, що застосовуються в торгівлі шляхом нотифікування відповідної інформації до СОТ та завдяки прямій комунікації з іноземними компетентними органами. Полегшено доступ торгових партнерів на ринок України за рахунок уніфікації форм ветеринарних сертифікатів для ввезення в Україну харчових продуктів, кормів та побічних продуктів тваринного походження, що можуть використовуватись усіма державами-членами ЄС (окремо від форм, погоджених із компетентними органами держав-членів ЄС на двосторонньому рівні) та які наближають вітчизняне законодавство до європейських і міжнародних

вимог, а також спрощують процедуру імпорту в Україну харчових продуктів. Це рішення сприятиме доступу українців до безпечніших харчових продуктів.

Упроваджуються міжнародно визнані вимоги щодо встановлення та застосування принципу регіоналізації відповідно до міжнародних вимог Міжнародної конвенції про захист рослин та Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин. Уряд 05.07.2019 року затвердив Порядок здійснення державного контролю у країнах-експортерах, яким визначено механізм здійснення державного контролю у країнах, які планують ввозити (пересилати) продукти, харчові продукти нетваринного походження на митну територію України, з метою перевірки відповідності (еквівалентності) законодавству України.

У 2020 році Стороною ЄС визнано еквівалентність системи офіційного контролю та сертифікації насіння зернових культур в Україні, що є необхідною умовою отримання дозволу ЄС на експорт насіння зернових культур українського походження (Директива Ради ЄЕС 66/402/ЄЕС від 14.06.1966 року про реалізацію насіння злаків).

Одним із важливих нерегульованих питань стало питання застосування зонування до осередків поширення хвороб, таких як високопатогенний пташиний грип. Українська сторона наголошує на необхідності забезпечення принципу паритетності в цьому питанні й очікує запровадження процедури визнання зонування / регіоналізації щодо хвороб тварин через внесення змін до Додатка VII до Угоди про асоціацію.

Митна справа здійснюється з додержанням прийнятих у міжнародній практиці форм декларування товарів, методів визначення митної вартості товарів, систем класифікації та кодування товарів та системи митної статистики, інших загальновизнаних у світі норм і стандартів. Ухвалене відповідне законодавство і проводяться заходи з національної адаптації Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS).

Для запровадження в Україні програми авторизованого економічного оператора (АЕО) ухвалено відповідний закон, яким передбачено суттєве спрощення митних формальностей для українських та європейських підприємців при здійсненні торгівлі між Україною та ЄС. На сьогодні, спільно з експертами ЄС продовжується робота з розроблення ІТ-складової системи Авторизованого економічного оператора та проводяться відповідні навчальні заходи для бізнесу. Наразі розпочався процес отримання статусу АЕО. Очікується, що прогрес у митній сфері буде реалізований у якомога швидшому приєднанні України до системи спільного транзиту та забезпеченні взаємного визнання статусу авторизованих економічних операторів.

Окрім цього, проведено роботу з приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС у сфері захисту прав інтелектуальної власності під час переміщення товарів через митний кордон України. Реалізація зазначеного дозволить, з одного боку, посилити боротьбу з контрафактними та піратськими товарами, а з іншого — прискорити переміщення через митний кордон України оригінальних товарів та їх безперешкодне митне оформлення.

Україна стала учасницею **Регіональної конвенції про пан'євро-середземноморські преференційні правила походження** (з 01.02.2018 року). З 2019 року Конвенція

застосовується у двосторонній торгівлі відповідно до Рішення № 1/2018 Підкомітету Україна — ЄС з питань митного співробітництва від 21.11.2018 року щодо заміни Протоколу I «Щодо визначення концепції “походження товарів” і методів адміністративного співробітництва» до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на правила походження Конвенції.

Україна здійснює кроки щодо забезпечення нормативно-правового наближення до набуття повного режиму внутрішнього ринку **в секторі телекомунікаційних послуг**. Стороні ЄС у 2018 році надіслано Дорожню карту інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС, після чого сторона ЄС ініціювала проведення багатофазного процесу оцінювання Дорожньої карти. На основі результатів оцінювання стану наближення національного законодавства та інституційної спроможності України у цифровій сфері, а також рекомендацій ЄС Українська Сторона представила актуалізовану Дорожню карту й узгодила її зі Стороною ЄС під час засідання Комітету асоціації в торговельному складі у грудні 2020 року. У грудні 2020 року прийнято закон «Про електронні комунікації», який імплементує Європейський кодекс електронних комунікацій, що дозволяє Україні здійснювати реформи синхронно з країнами ЄС.

Схвалено Стратегію імплементації положень директив ЄС у **сфері поштових та кур'єрських послуг**. Здійснюється робота, спрямована на гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС у сфері надання послуг поштового зв'язку — розроблено законопроект «Про поштовий зв'язок», який опрацьовано з експертами ЄС та зареєстровано в парламенті.

Завдяки виконанню Стратегії імплементації положень директив та регламентів Європейського Союзу **у сфері міжнародного морського та внутрішнього водного транспорту** («дорожньої карти») підвищено відповідність національного законодавства нормам міжнародного законодавства.

Україна та ЄС досягли домовленості щодо оновлення Додатків XVII-3, XVII-4 та XVII-5 з метою запровадження режиму внутрішнього ринку у сфері телекомунікацій, поштових та кур'єрських послуг, морського та внутрішнього водного транспорту відповідно до визначеної процедури у Додатку XVII.

У рамках функціонування КАТС Сторони дійшли згоди щодо необхідності заохочувати держави-члени ЄС стосовно активізації діалогу з поступового відкриття ринку **автомобільних перевезень** з ЄС. З огляду на відсутність помітного прогресу Українська Сторона наголошує, що з метою забезпечення ефективного функціонування ПВЗВТ з ЄС лібералізація міжнародних вантажних автомобільних перевезень між Україною та ЄС, зокрема, транзитних перевезень, потребує першочергового врегулювання.

Україна вітає рішення Ради ЄС від 28 червня 2021 року щодо укладення **Угоди між Україною, ЄС і його державами-членами про Спільний авіаційний простір**.

Україна підготувала власну оцінку відповідності національного законодавства законодавству ЄС з метою ініціювання та укладення угоди щодо **взаємного визнання електронних довірчих послуг**. Розроблено спільний робочий план співпраці з

перспективою укладення можливої угоди, яка повинна базуватися на наближенні до законодавства та стандартів ЄС.

Україна прийняла ключові закони у сфері **регулювання банківської діяльності та платіжних послуг**, а також значно вдосконалила нормативно-правову базу в **секторі фінансових послуг** з урахуванням норм права ЄС. Режим внутрішнього ринку між Сторонами в секторі фінансових послуг, передбачений Додатком XVII до Угоди про асоціацію, не впроваджено.

Україна докорінно реформувала **систему валютного регулювання**, зняла більшість тимчасових валютних обмежень та забезпечила поступову лібералізацію руху капіталу відповідно до Дорожньої карти валютної лібералізації. У рамках КАТС закріплено завдання щодо продовження вжиття заходів для подальшої лібералізації руху капіталу згідно із статтями 145 та 147 Угоди про асоціацію з визначенням термінів, виходячи з макроекономічної ситуації в Україні.

Рішенням № 1/2018 КАТС від 14.05.2018 року надано позитивний висновок стосовно Стратегії **реформування системи публічних закупівель** («дорожньої карти»), схваленої Кабінетом Міністрів України 24.02.2016 року.

Створені всі передумови для безперешкодної участі європейських постачальників у процедурах публічних закупівель України. Усі зобов'язання щодо виконання I та II етапу імплементації плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи публічних закупівель Україною виконані повністю та вчасно, але взаємного відкриття ринків державних закупівель з боку ЄС не відбулося. Українська сторона надала стороні ЄС інформацію щодо виконання згаданих зобов'язань та очікує на отримання офіційної позитивної оцінки.

Рішення про взаємний доступ до ринків публічних закупівель потребує пришвидшення з огляду на ініціативу ЄС щодо обмеження доступу до власних публічних закупівель — International Procurement Instrument.

Зобов'язання України **у сфері інтелектуальної власності** припадають на кінець 2023 року. Україна почала виконання цих зобов'язань завчасно й на сьогоднішній день здійснила низку реформ у сфері інтелектуальної власності на законодавчому рівні (виконано більше ніж половину завдань). Зокрема, встановлено систему колективного управління майновими правами у сфері авторського права і суміжних прав та закріплено право правовласників авторських та суміжних прав на справедливую винагороду, яке забезпечується за участі організацій колективного управління, шляхом прийняття Закону України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав». Розробляються підзаконні акти для забезпечення реалізації законів України, якими встановлено стандарти, що стосуються прав інтелектуальної власності на **торговельні марки, географічні зазначення, промислові зразки, патенти, топографії напівпровідникових продуктів**.

Затверджено та опубліковано документ щодо роз'яснення принципів визначення будь-яких штрафних санкцій, які накладаються за порушення законодавства **про конкуренцію**. Затверджено Методику формування карти регіонального

розподілу **державної допомоги суб'єктам господарювання**. До ЄК направлено оцінку показників України та регіонів України порівняно до показників ЄС та карту регіональної допомоги України (за розрахованими показниками) відповідно до статті 267(3)(b) Угоди про асоціацію. На щорічних засадах Єврокомісії передається масив інформації про загальний обсяг, види та галузевий розподіл державної допомоги, яка може вплинути на торгівлю.

У той же час ЄС в умовах пандемії здійснив перегляд умов надання державної допомоги в ЄС. Загальна динаміка послаблення вимог до надання державної допомоги в ЄС викликає занепокоєння в Україні, оскільки це може призвести до надмірного зростання обсягів субсидювання суб'єктів господарювання в ЄС.

З метою забезпечення недискримінаційного доступу замовників послуг **транспортування до газотранспортної системи** встановлено тарифи на послуги транспортування природного газу, визначені виключно на основі методології відстані, зваженої на потужність. Положення митного законодавства України стосовно транзиту енергетичних товарів відповідають принципу свободи транзиту та Договору до Енергетичної Хартії 1994 року. Зроблені кроки для вдосконалення реформи ринку природного газу. З 01.08.2020 року скасовано дію Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу. Державне регулювання цін на природний газ для населення було відмінено, тим самим відкривши шлях до ринкового регулювання цін.

Здійснюються заходи із забезпечення комерційного обліку природного газу та приведення норм споживання побутовими споживачами до обґрунтованого рівня у разі відсутності лічильників газу. Підтверджено у квітні 2020 року ОГТС як члена-спостерігача Європейської мережі операторів газотранспортних систем ENTSOG. Інтеграція у європейський ринок відбувається за рахунок розширення спектру послуг Оператором ГТС України. З метою розвитку газовидобувної галузі та покращення середовища для видобувних підприємств України Урядом розроблено та прийнято низку законодавчих та інших нормативно-правових актів.

Кінцевою метою реалізації Угоди про асоціацію в частині торгівлі енергією є інтеграція України до ринків ЄС. Україна забезпечила впровадження всіх істотних енергетичних правил ЄС у національне законодавство. Водночас формальний процес інтеграції ринків ще не завершився. З одного боку це послаблює енергетичну безпеку України, оскільки Україна не може скористатися всіма інструментами, наявними всередині ЄС, зокрема механізмом енергетичної солідарності. З іншого боку, енергетична безпека України страждає від того, що всередині самого ЄС постачальники з третіх країн намагаються обійти норми ЄС щодо регулювання ринку енергії і щодо захисту конкуренції.

Створено відповідні механізми для заінтересованих осіб із завданням ефективно вирішувати проблеми заінтересованих осіб іншої Сторони, які можуть виникнути в результаті застосування будь-якого заходу загального застосування та адміністративного провадження. Вони не перешкоджають будь-яким процедурам перегляду або оскарження, які запроваджують або які підтримують Сторони, та не

завдають шкоди правам та обов'язкам Сторін відповідно до Глави 14 («Вирішення спорів») та Глави 15 («Механізм посередництва») Розділу IV Угоди.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ D):

- Продовжити реалізацію заходів зі створення ПВЗВТ та подальшої лібералізації торгівлі між Україною і ЄС, у тому числі шляхом оновлення Угоди про асоціацію в тарифній частині згідно зі Статтею 29.
- Продовжувати дотримуватися вимог Угоди про асоціацію та СОТ у використанні інструментів торговельного захисту. Продовжувати запобігати будь-якому спору та вирішувати в дусі доброї волі будь-який спір між Сторонами.
- Забезпечити посилену співпрацю між Україною і ЄС щодо врегулювання питання торгівлі лісом з метою запобігти надмірній шкоді довкіллю і клімату від незаконних рубок лісу.
- Продовжити діалог щодо кліматичних питань з метою повного дотримання вимог Угоди про асоціацію в рамках актів, які планується схвалити в рамках ініціативи «Fit for 55».
- Продовжувати регулярний діалог у сферах, що становлять взаємний інтерес у сфері засобів захисту торгівлі.
- Не запроваджувати або не зберігати в силі будь-які заборони чи обмеження або заходи еквівалентної дії щодо імпорту будь-якого товару іншої Сторони або експорту чи продажу для експорту будь-якого товару, призначеного для території іншої Сторони, за винятком випадків, передбачених у цій Угоді або відповідно до Статті XI ГАТТ 1994 та її приміток щодо тлумачення відповідно до статті 35 Угоди про асоціацію.
- Не застосовувати антидемпінгові та компенсаційні заходи у випадках, коли на підставі інформації, яка була отримана в ході розслідування, можна чітко зробити висновок, що застосування таких заходів не відповідатиме національним інтересам. А в разі необхідності застосовувати заходи — застосовувати їх у найменш шкідливий для сторін спосіб, як це передбачено Угодою про асоціацію.
- Укласти Угоду АСАА у трьох пріоритетних секторах: низьковольтне електричне обладнання, електромагнітна сумісність обладнання, машини. Розглянути можливість щодо розширення Угоди АСАА на сфери медичного обладнання, фармацевтичної продукції, обладнання для морського транспорту та в інших секторах, зазначених у Додатку III до Угоди про асоціацію. Поширювати принципи кругової економіки між Україною та ЄС шляхом транспонування останньої версії правил ЄС щодо енергетичного маркування та екодизайну та взаємного визнання цих правил у рамках угоди АСАА.
- Активізувати співпрацю щодо визнання еквівалентності санітарних та фітосанітарних заходів для продуктів та процедур відповідно до Статті 66, а також дозволу на експорт українських продуктів тваринного походження. Забезпечити оновлення Додатків IV–XIV до Угоди про асоціацію щодо фітосанітарних заходів. Передбачити процедуру визнання зонування / регіоналізації щодо хвороб тварин, змінивши Додаток VII. 3

урахуванням карантинних обмежень у світі, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19, передбачити здійснення інспектувань та проведення аудитів у віддаленому режимі (онлайн), у зв'язку з чим доцільним є внесення змін до Додатків VII–X. Внести зміни до Додатка XII, зокрема, в частині офіційних мов для сертифікації.

- Завершити функціональні формальності з метою подальшого приєднання України до спільної транзитної системи відповідно до Конвенції про процедуру спільного транзиту від 20 травня 1987 року. Перегляд Додатку XV до Угоди.
- Продовжити роботу, спрямовану на застосування альтернативних правил походження Регіональної конвенції про пан'євро-середземноморські преференційні правила походження.
- З метою поступової лібералізації умов заснування підприємницької діяльності та транскордонного надання послуг Сторонам провести огляд, що оцінить будь-які перешкоди, які виникали на шляху заснування і транскордонного надання послуг (відповідно до Статтей 89 і 96), а також провести переговори з метою розширення положень Глави 6, у тому числі з метою включення положень щодо захисту інвестицій та порядку вирішення спорів між інвестором та державою.
- Оновити Доповнення XVII 2 Додатка XVII Угоди про асоціацію та продовжити співпрацю щодо його впровадження для взаємного надання режиму внутрішнього ринку у сфері фінансових послуг. Спільно зі Стороною ЄС визначити чіткий механізм (процедуру) запровадження режиму внутрішнього ринку з ЄС для ринку фінансових послуг України.
- Продовжити співпрацю щодо впровадження оновленої Дорожньої карти інтеграції України до Єдиного цифрового ринку ЄС. Забезпечити оновлення Доповнення XVII 3 та запровадити систему моніторингу виконання Додатка XVII. Ввести режим внутрішнього ринку відповідно до процедури, визначеної в Додатку XVII.
- Оновити Доповнення XVII-4 Додатка XVII та продовжити співпрацю щодо його впровадження для взаємного надання режиму внутрішнього ринку у сфері поштових та кур'єрських послуг. Ввести режим внутрішнього ринку відповідно до процедури, визначеної в Додатку XVII.
- Оновити Додаток XVII-5 Додатка XVII та продовжити тісну співпрацю щодо його впровадження для взаємного надання режиму внутрішнього ринку у сфері міжнародних морських перевезень. Ввести режим внутрішнього ринку відповідно до процедури, визначеної в Додатку XVII.
- Усунути штучні торговельні бар'єри шляхом укладення Угоди про лібералізацію міжнародних транзитних вантажних автомобільних перевезень.
- Підписати та забезпечити виконання Угоди між Україною, ЄС і його державами-членами про Спільний авіаційний простір.
- Продовжити виконання спільного робочого плану щодо взаємного визнання електронних довірчих послуг, а також забезпечити створення передумов для укладення угоди між Україною та ЄС про взаємне визнання електронних довірчих послуг.

- Відповідно до темпів поліпшення макроекономічної ситуації в Україні продовжити валютну лібералізацію для переходу до режиму вільного руху капіталу між Україною та ЄС. Сторонам на черговому засіданні КАТС розглянути питання стосовно імплементації пункту 3 статті 147 Угоди.
- Прийняти рішення про завершення I та II етапів Стратегії реформування системи публічних закупівель (відповідно до Додатку XXI-A) та забезпечити відкриття відповідних ринків публічних закупівель ЄС для українських постачальників на основі національного режиму.
- Продовжувати діалог щодо недопущення викривлення у правилах надання державної допомоги, які негативно впливатимуть на торгівлю між сторонами. Продовжити щорічне виконання зобов'язань щодо обміну інформацією з питань державної допомоги, передбачених пунктом 1 статті 263 Угоди про асоціацію.
- Пришвидшити інтеграцію України до енергетичних ринків ЄС. Забезпечити повне застосування норм і правил ЄС, включаючи вимоги третього енергопакету, на відповідних ринках з метою недопущення зловживання з боку постачальників із третіх держав, у тому числі під час спорудження, сертифікації та експлуатації нафто- та газопроводів.

ЦІЛЬ Е) ПОСИЛЮВАТИ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЮСТИЦІЇ, СВОБОДИ ТА БЕЗПЕКИ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ПОВАГИ ДО ПРАВ ЛЮДИНИ Й ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД

Україна вживає активні дії, направлені на імплементацію положень Угоди про асоціацію в частині юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини й основоположних свобод.

Реформа судочинства з метою зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності є одним із найважливіших пріоритетів у рамках інтеграції України в Європейський Союз та НАТО. Протягом 2014–2020 років Україна провела значну роботу щодо наближення законодавства у цій сфері, були внесені зміни до Конституції, ухвалені нові закони «Про судоустрій і статус суддів», «Про Вищу раду правосуддя», внесені комплексні зміни до процесуальних кодексів тощо. Було спрощено судову систему, запроваджено конкурси на всі вакантні суддівські посади, прокуратура позбавлена надмірних функцій, створено новий Верховний Суд тощо.

Наступні етапи судової реформи та розвитку системи правосуддя визначені у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, яка була затверджена у 2021 році. Зокрема, планується провести аудит і реорганізацію системи місцевих судів, посилення функціональної та процесуальної спроможності Верховного Суду, забезпечення необхідних ресурсів для ефективної організації роботи Вищого антикорупційного суду, розвиток органів прокуратури та вдосконалення інституту адвокатури тощо.

У рамках виконання цієї Стратегії були ухвалені й набрали чинності (у серпні 2021 року) закони **щодо реформи органів суддівського врядування**, які спрямовані на відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (ВККС) в оновленому складі та реформування Вищої ради правосуддя (ВРП) задля заповнення доброчесними й професійними кандидатами за результатами відкритого конкурсу, проведеного за участю міжнародних експертів.

З метою **впровадження антикорупційної реформи**, протягом 2014–2020 років Україна здійснила комплексні дії, направлені на наближення законодавства до вимог ЄС та розбудову системи незалежних антикорупційних органів (НАЗК, НАБУ, САП, АРМА), продовжується робота над забезпеченням належної практичної імплементації антикорупційного законодавства та посиленням спроможності й незалежності антикорупційних органів.

У червні 2018 року було прийнято Закон України, яким **утворено Вищий антикорупційний суд** (ВАКС), визначено його статус та завдання, підсудність справ ВАКС, вимоги до кандидатів на посади суддів ВАКС, порядок зайняття посади, а також додаткові гарантії безпеки суддів цього суду. У період із 05.09.2019 року по 03.09.2021 року завантаженість колегії суддів ВАКС становила 336 кримінальних проваджень. За цей період судді завершили розгляд 147 із них. У 45 кримінальних провадженнях суд ухвалив вирок, зокрема, у 14 справах затвердили угоди про визнання винуватості.

Загальна сума коштів, які надійшли до ВАКС у вигляді застави як запобіжного заходу, становить 999 514 400 грн.

У січні 2020 року набрав чинності закон, яким суттєво **вдосконалено захист викривачів** та визначено їхній правовий статус. Також було створено правову основу для подання повідомлень викривачів через Єдиний портал повідомлень.

Також були ухвалені й набули чинності законодавчі зміни у зв'язку з необхідністю відновлення повноважень і прав Національного агентства з питань запобігання корупції, зокрема, щодо суддів та суддів Конституційного Суду України, встановлення відповідальності за декларування недостовірної інформації та за неподання суб'єктом декларування декларації.

На розгляді у Верховній Раді України перебуває проєкт **«Антикорупційної стратегії на 2020–2024 роки»**, яка була ухвалена в листопаді 2020 року за основу зі скороченим строком підготовки.

Також у зв'язку з необхідністю **врегулювання законодавчих прогалин діяльності Національного антикорупційного бюро України**, у травні 2021 року прийнято за основу проєкт закону (реєстр. № 5459-1), яким визначено статус НАБУ як центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом; передбачено, що набуття НАБУ статусу центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом не потребує будь-яких додаткових заходів, пов'язаних з ліквідацією або реорганізацією органу, вчинення будь-яких дій щодо його працівників тощо. Законопроєктом додатково визначено, що з дня набрання ним чинності розпочинається формування комісії з проведення конкурсу на зайняття посади Директора НАБУ і проводиться відкритий конкурсний відбір на зайняття цієї посади.

На виконання Україною умов отримання другого траншу макрофінансової допомоги в рамках Меморандуму про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором від 23.07.2020 року прийнято закон, яким запроваджено **автоматизацію автономної системи електронного кримінального судочинства НАБУ/САП**.

Продовжується робота з виконання Умови 5а отримання другого траншу макрофінансової допомоги щодо розширення повноважень приватних виконавців. У липні 2021 року прийнято в першому читанні проєкт закону (реєстр. № 5660), метою якого є комплексне **вдосконалення процесу примусового виконання рішень**. Зокрема, новації включають: розширення повноважень приватних виконавців та полегшення доступу до професії приватного виконавця для збільшення їх загальної кількості; цифровізація процесу примусового виконання рішень; визначення особливостей виконання окремих категорій рішень; нові підходи до звернення стягнення на майно боржника, визначення особливостей звернення стягнення на окремі види майна.

У вересні 2020 року Кабінет Міністрів України за активної співпраці та підтримки Ради Європи схвалив Національну стратегію щодо реалізації заходів загального характеру на виконання пілотного рішення у справі «Юрій Миколайович Іванов

проти України» та рішення Великої палати у справі «Бурмич та інші проти України». Стратегія передбачає комплексне **вирішення проблеми невиконання рішень судів**, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація.

З метою вдосконалення **антидискримінаційного законодавства в частині протидії множинній дискримінації** був розроблений і ухвалений за основу проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації з правом Європейського Союзу)» (реєстр. № 0931), метою якого є врегулювання питання визначення віктимізації однією з форм дискримінації, заборони множинної дискримінації та дискримінації за асоціацією, уточнення переліку обставин, за яких встановлення певних обмежень або надання привілеїв у разі їх обґрунтованості не може вважатися дискримінацією. Наразі законопроєкт очікує на друге читання в парламенті.

У березні 2021 року затверджено оновлену **Національну стратегію у сфері прав людини**, а у червні 2021 року — План дій з реалізації Національної стратегії на

2021–2023 роки. Документ доповнений новими розділами, додані нові права, оновлені окремі розділи та механізм контролю за виконанням Стратегії. Стратегія визначає, зокрема, важливі завдання, спрямовані на впровадження державної політики захисту прав людини в умовах збройної агресії РФ.

У липні 2021 року був ухвалений Закон України **«Про корінні народи України»**, який спрямований на максимальний захист культурних, інформаційних та інших прав корінних народів. Зокрема, закон визначає, що корінними народами України, які сформувались на території Кримського півострова, є кримські татари, караїми, кримчаки. Корінні народи мають право на самовизначення у складі України та політичний статус у межах Конституції та законів України. Вони мають колективне та індивідуальне право на повне володіння всіма правами людини та основоположними свободами. Законом забороняється заперечення етнічної приналежності чи етнічної самобутності корінних народів України.

У травні 2021 року було ухвалено закон, який імплементує положення міжнародного кримінального і гуманітарного права щодо **кримінально-правового переслідування за міжнародні злочини (геноциду, злочин агресії, злочини проти людяності та воєнні злочини)**, а також направлений на забезпечення виконання міжнародних зобов'язань щодо запобігання юридичній та фактичній безкарності за вчинення таких злочинів. У червні 2021 р. закон направлено на підпис Президенту. Також розроблено проєкти законів щодо **відшкодування шкоди потерпілим від насильницьких кримінальних правопорушень** та відповідні зміни до законодавства України.

Розроблено проєкт **Стратегії протидії катуванням у системі кримінальної юстиції** з метою протидії катуванням працівниками правоохоронних органів у системі кримінальної юстиції і належного виконання рішень Європейського суду з прав людини у групі справ «Каверзін (заява № 23893/03), Афанасьєв (заява № 38722/02) та Белоусов (заява № 4494/07) проти України». Проєкт Стратегії передбачає комплексне вирішення констатованих у рішеннях проблем, розроблено для вирішення системної

проблеми катувань та створення й забезпечення функціонування ефективного механізму реагування на катування.

У структурі Офісу Генерального прокурора у листопаді 2019 року створено окремий підрозділ — Департамент протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах.

З метою недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та реагування на такі випадки у структурі Національної поліції утворено **Управління дотримання прав людини**, у структурі МВС — Управління моніторингу дотримання прав людини в діяльності органів системи МВС. Успішно реалізується проєкт реєстрації всіх дій із затриманими особами «Custody records», який у подальшому планується поширити на всі відділи поліції та інші органи системи МВС.

У 2018 році розпочало роботу **Державне бюро розслідувань**, що розслідує кримінальні провадження, у яких фігурують правоохоронці, судді й найвищі службовці.

Україна веде **роботу для захисту персональних даних**: у червні 2021 року в парламенті було зареєстровано законопроєкт «Про захист персональних даних (реєстр. № 5628), який був розроблений з урахуванням вимог щодо захисту персональних даних, відображених у Регламенті 2016/679 Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу (GDPR).

Україною запроваджено **превентивну політику щодо боротьби з нелегальною міграцією** та забезпечено постійний моніторинг міграційної ситуації шляхом регулярного оновлення Міграційного профілю. Запроваджено всеохоплюючий діалог з **питань притулку**, а також розроблено стратегічні документи з питань міграції та інтегрованого управління кордонами.

Посилено **рівень безпеки документів** шляхом забезпечення централізованого оформлення та видачі із застосуванням засобів Єдиного державного демографічного реєстру. Наразі Україна видає документи, що відповідають рекомендаціям ICAO, з імплантованим безконтактним носієм. Окрім того, забезпечується інформаційна взаємодія з Директорієм відкритих ключів ICAO. Посилено кримінальну відповідальність за підробку документів, що посвідчують особу, удосконалено законодавство з питань громадянства.

Налагоджено діалог із зазначених питань у форматі Підкомітету з питань ЮСБ, Комітету з питань реадмісії, панелей Східного Партнерства, поглиблення співробітництва через співпрацю з агенціями ЄС та у форматі керівних комітетів проєктів міжнародної технічної допомоги, Празького та Будапештського процесів з питань міграційної політики.

З метою забезпечення належного управління міграційними процесами та спільної протидії нелегальній міграції також ведеться робота над імплементацією Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб. Рівень повернення становить більше ніж 80%, що слугує доказом ефективності співпраці у вказаній сфері.

Також посилено соціальний та правовий захист громадян України, які **законно працевлаштовані на території держав-членів ЄС**.

У розрізі **забезпечення вільного руху осіб** з червня 2017 року в Україні встановлено безвізовий режим з державами-членами ЄС. Надання безвізового режиму для громадян України є важливим показником визнання реформ в Україні, що проводяться за підтримки ЄС. Вже більше ніж чотири роки безвізовий режим між Україною та ЄС забезпечує мобільність осіб, створення ділових контактів, необхідних для ефективного функціонування глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі з ЄС, а також співпраці в економічній, політичній, науковій, культурній, гуманітарній та інших сферах. Від початку застосування безвізового режиму громадяни України здійснили близько 50 млн поїздок до країн ЄС; 10,1 мільйона громадян перетнули кордон, використовуючи біометричні паспорти. За 2020 рік громадяни України здійснили понад 9 млн поїздок до країн ЄС. Більшість громадян України перетинають кордон у напрямку країн ЄС без візи (виключно з біометричними паспортами).

Активно ведеться робота щодо **імплементатії принципів інтегрованого управління кордонами**. Так, у 2019 році набула чинності нова Стратегія інтегрованого управління кордонами (ІУК) до 2025 року, а також план дій з її виконання на 2020–2022 роки, що дозволить підвищити ефективність роботи суб'єктів ІУК та зручність для осіб, що перетинають кордон.

Опрацьовується питання залучення України до інструментів **Нового Пакту з міграції та притулку ЄС** задля посилення мобільності громадян.

У рамках **боротьби з легалізацією (відмиванням) коштів та фінансуванням тероризму** прийнято Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-ІХ. Він імплементував положення Четвертої Директиви (ЄС) 2015/849 та удосконалив діючу національну систему фінансового моніторингу.

Наразі на розгляді парламенту знаходяться три законопроекти, положення яких спрямовані, зокрема, на **встановлення кримінальної відповідальності за контрабанду товарів**, в т. ч. проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо криміналізації контрабанди товарів та підакцизних товарів, а також недостовірного декларування товарів» (реєстр. № 5420), внесений Президентом України, який був ухвалений за основу 13.07.2021.

У контексті боротьби з **незаконним обігом наркотичних засобів**, прекурсорів та психотропних речовин забезпечено реалізацію Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року та Плану заходів її виконання на 2019-2020 роки. Також розроблено проєкт Стратегії Державної наркополітики на період до 2030 року. Ухвалено Закон України «Про приєднання України до Розширеної часткової угоди Ради Європи про створення Групи зі співробітництва в боротьбі проти зловживання наркотиками та їх незаконного обігу (Група Помпиду)». Співпраця між Україною та ЄС у цій сфері активізувалася в тому числі за рахунок спільних проєктів («EU-

АСТ: Дія ЄС з питань протидії наркотиками та організованій злочинності»). Україна за методологічними рекомендаціями EMCDDA (Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркотичної залежності – ЄМЦННЗ) готує звіт про поточну наркоситуацію в Україні та скеровує його в ЄС.

У вересні 2020 року було розроблено та схвалено Урядом **Стратегію боротьби з організованою злочинністю** розпорядженням, а також розроблено проєкт плану заходів з її реалізації. Посилено організаційну та матеріально-технічну спроможність Національної поліції у боротьбі зі злочинністю. Посилено кримінальну відповідальність за злочини, скоєні злочинною спільнотою. Також розроблено українську Оцінку загроз організованої злочинності за методологією Європолу SOCTA. Налагоджено ефективну взаємодію з Європолем, а також з моніторинговим органом Конвенції Ради Європи щодо заходів із протидії торгівлі людьми GRETA.

Затверджено і забезпечено реалізацію **Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми** на 2016–2020 роки. 850 особам встановлено статус особи, що постраждала від торгівлі людьми за період 2016–2020 років. Забезпечено надання комплексної допомоги особам, постраждалим від торгівлі людьми відповідно до їх потреб. У липні 2021 року схвалено Концепцію Державної соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2025 року.

У травні 2021 року було створено **Бюро економічної безпеки України** (БЕБ) як центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Його діяльність спрямовує та координує Кабінет Міністрів України. До Бюро перейдуть відповідні повноваження Служби безпеки України та податкової міліції з протидії вказаній категорії правопорушень. З початком роботи Бюро Служба безпеки України втратить невластиві як для органу спеціального призначення функції з розслідування злочинів щодо корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління та економіки. У серпні 2021 року прийнято постанову щодо функціонування Ради громадського контролю при БЕБ.

Законопроєктом про внесення змін до Закону України **«Про Службу безпеки України»** щодо удосконалення організаційно-правових засад діяльності Служби безпеки України (реєстр. № 3196-д) передбачається поступове позбавлення СБУ (до 2023 року) правоохоронних функцій, передусім усіх слідчих повноважень; скорочення штату СБУ; поступове перетворення на переважно цивільну службу; раціоналізація ролі СБУ у сферах боротьби з організованою злочинністю; впровадження парламентського контролю; суворої заборони катувань і жорстокого поводження тощо. Міжнародна дорадча група у складі представників ЄС (EUAM, EUDEL), НАТО та США висловлює підтримку цього проєкту закону.

3 лютого 2014 року на території України зареєстровано понад 17400 **злочинів, пов'язаних з тероризмом**. При цьому переважна більшість вказаних кримінальних правопорушень вчинені в умовах агресії РФ проти України та пов'язані із триваючим збройним конфліктом. За результатами досудового розслідування злочинів до суду направлено матеріали (обвинувальні акти та клопотання) щодо майже 4600 з них.

Разом з тим залишаються не розслідуваними (у провадженні або зупинені) більше 16200 злочинів даної категорії, більшість з них – теракти (близько 12500). Причиною цього є об'єктивні причини, що ускладнюють розслідування злочинів даної категорії.

Взаємодія із країнами – членами ЄС у галузі **міжнародного співробітництва під час кримінального провадження** на стадії досудового розслідування є достатньо активною та ефективною. Упродовж 2018 року кількість запитів про правову допомогу, що отримані від компетентних органів держав – членів ЄС та направлені до компетентних органів цих країн склала 866 (з них 614 запитів іноземних компетентних органів та 252 українських), у 2019 році – 1124 (917 та 207 відповідно), у 2020 році – 1015 запитів (867 та 148), першому півріччі 2021 року – 494 (445 та 49).

Встановлено активне співробітництво з **питань екстрадиції з країнами ЄС** у 2021 році (дані на 1 квартал) кількість іноземних запитів про видачу (екстрадицію) осіб, що надійшли з держав-членів ЄС до України – 16, кількість українських запитів про видачу (екстрадицію) осіб, що направлені до держав-членів ЄС – 16 (2018 році – 27 та 46; 2019 – 35 та 27; 2020 – 22 та 36).

Основна робота **Прокурора зі зв'язку для Євроюсту** здійснювалась у рамках зареєстрованих у Євроюсті справ, які розпочинаються Національними представниками держав-членів ЄС або прокурорами зі зв'язку, відрядженими до Євроюсту за зверненнями національних органів. У першому півріччі 2021 року було зареєстровано 52 справи щодо/від України (у 2018 – 27 справ, у 2019 – 77 справ, у 2020 році – 93 справи). Активна співпраця здійснюється у розслідуваннях щодо **кіберзлочинів, торгівлі людьми та економічних злочинів**.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЦІЛІ Е)

- Забезпечити належну імплементацію стратегічних документів та використання найкращих практик інтегрованого управління кордонами. Продовжити діалог зі стороною ЄС щодо запровадження спільного прикордонно-митного контролю й розбудови пунктів пропуску.
- Продовжити співпрацю з Europol та Eurojust.
- Забезпечити належний рівень виконання Угоди про реадмісію, укладення угод про реадмісію з державами походження та транзиту нелегальних мігрантів, а також імплементаційних протоколів. Поглибити співпрацю в рамках уже заснованих діалогів та опрацювати можливість приєднання України до Європейської міграційної мережі (EMN), а також формати залучення України до Нового пакту ЄС про міграцію та притулок.
- Здійснювати двосторонній діалог з державами-членами ЄС стосовно угод у сфері трудової міграції.
- Опрацювати питання створення правової бази міжвідомчої співпраці Україна – ЄС у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

- Продовжувати взаємодію з правоохоронними органами держав-членів ЄС на двосторонній основі, а також з інституціями та правоохоронними агенціями ЄС з метою ефективної протидії злочинним проявам, та підвищити ефективність боротьби з організованою злочинністю шляхом зближення політики ЄС і України.
- Продовжити реформи в секторі цивільної безпеки у взаємодії з Консультативною місією ЄС в Україні, зокрема реформу правоохоронних органів.
- Забезпечити подальшу участь правоохоронних органів України в заходах програми ЕМРАСТ, а також участь у спільних операціях.
- Забезпечити поглиблену взаємодію між Україною та ЄС у сфері протидії та захисту від торгівлі людьми.
- Поглибити співпрацю з Європейським моніторинговим центром з наркотиків та наркотичної залежності EMCDDA.

ЦІЛЬ F): ЗАПРОВАДИТИ УМОВИ ДЛЯ ДЕДАЛІ ТІСНІШОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ІНШИХ СФЕРАХ, ЯКІ СТАНОВЛЯТЬ ВЗАЄМНИЙ ІНТЕРЕС

Україна та ЄС досягли суттєвого прогресу щодо співробітництва у сфері **енергетики з метою підвищення енергетичної безпеки, конкурентоспроможності та стабільності**. Україна зарекомендувала себе як надійний партнер ЄС у сфері енергетичної безпеки.

За оцінками Енергетичного Співтовариства, Україна загалом виконала 84% усіх зобов'язань щодо **ринку природного газу**. Україна провела масштабне наближення законодавства, яке сприяє створенню ринкових умов в енергетичному секторі економіки, інтеграції української ГТС у європейську систему транспортування газу ENTSO-G, залученню інвестицій та посиленню енергетичної незалежності України.

Найбільші досягнення включають анбандлінг НАК «Нафтогаз України» і сертифікацію оператора ГТС за європейським стандартом, дерегуляцію постачання побутовим споживачам та впровадження кодексів газової мережі. З метою синхронізації роботи українського газового ринку з газовим ринком ЄС з 1 березня 2019 року було впроваджене добове балансування ринку природного газу (замість місячного), впроваджується біржова торгівля газом. Як наслідок, українська газова інфраструктура стає частиною енергетичної системи ЄС, збільшується кількість імпортерів газу. Впровадження європейських норм забезпечило дерегуляцію та відкриття для конкуренції на оптовому ринку газу та постачання газу промисловим споживачам, а з 01.08.2020 року відбулася лібералізація роздрібного ринку для побутових споживачів.

Україна досягла прогресу в наближенні законодавства у **сфері електроенергетики**, ухваливши рамковий закон «Про ринок електричної енергії» та основні нормативно-правові акти на його виконання. За оцінками Енергетичного Співтовариства, загалом виконано 49% усіх зобов'язань у цій сфері. Проведена структурна трансформація ринку електричної енергії відповідно до нового закону та правил ЄС, усі сегменти нової моделі ринку електроенергії запущені та працюють. З 1 січня 2019 року був запущений роздрібний ринок шляхом анбандлінгу облenerго – створення операторів системи розподілу та постачальників. З 1 липня 2019 року – введення оптового ринку шляхом запровадження організованих сегментів торгівлі.

Прийняття Закону (1396 ІХ) відкрило шлях для сертифікації системного оператора НЕК «Укренерго» як оператора системи передачі за моделлю ISO, що є обов'язковою умовою для синхронізації української енергосистеми з ENTSO-E та набуття компанією статусу члена-спостерігача в ENTSO-E. Україна виконала значну частину технологічних кроків, необхідних для синхронізації з ENTSO-E. З моменту запуску ринку електроенергії спостерігається збільшення кількості електропостачальників та трейдерів.

Триває імплементація енергетичного Додатку XXVII В до Угоди про асоціацію, який був оновлений за результатами проведення 5-го засідання Ради асоціації між Україною та ЄС у 2018 році.

У березні 2018 року був започаткований механізм раннього попередження між Україною та ЄС згідно з Додатком XXVI до Угоди про асоціацію. Крім того, ефективна співпраця у рамках переговорів щодо транзиту російського газу через Україну у форматі Україна-ЄС-Росія привела до успішного підписання договору про транзит, умови якого Україна неухильно виконує.

Україна також спрямовує свої зусилля на **досягнення цілей Європейського зеленого курсу**. Триває процес оновлення Енергетичної стратегії України. Завершено імплементацію Плану заходів для I-го етапу реформування енергетичного сектору. Оновлена Енергетична стратегія матиме горизонт планування до 2050 року та враховуватиме нові амбітні кліматичні зобов'язання України. З метою забезпечення справедливої **трансформації вугільних регіонів** ухвалено Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України. Надалі запланована розробка та імплементація відповідної Програми до 2030 року.

Україна впроваджує систему **енергетичного маркування та встановлення вимог до екодизайну** енергоспоживчих продуктів відповідно до оновленого законодавства ЄС. Протягом останніх років Урядом затверджено 38 технічних регламентів, із яких 23 технічних регламенти з екодизайну та 15 з енергетичного маркування. Затверджено 11 Переліків національних стандартів, що ідентичні гармонізованим європейським стандартам та відповідність яким надає презумпцію відповідності низки енергоспоживчого обладнання вимогам технічних регламентів щодо екодизайну та енергетичного маркування.

У сфері **енергоефективності та енергозбереження, ефективного використання енергії в будівлях** досягнуто значного результату в частині забезпечення енергетичної ефективності будівель.

З метою підвищення показників енергетичної ефективності будівель житлового та громадського сектору в Україні впроваджено сертифікацію енергоефективності будівель, завдяки прийняттю у 2017 році Закону «Про енергетичну ефективність будівель». Збільшення кількості будівель із наближеним до нульового рівнем споживання енергії спрямоване на зменшення загального постачання первинної енергії та викидів двоокису вуглецю як однієї з головних цілей Директиви 2012/27/ЄС. Станом на 2021 рік, за результатом сертифікації енергоефективності будівель зареєстровані 9450 енергетичних сертифікатів будівель, у тому числі сертифікати, інтегровані до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

У рамках співпраці з EU4Energy та Секретаріатом Енергетичного Співтовариства розробляється **Стратегія термомодернізації будівель**. За сприяння міжнародної підтримки, зокрема фондів E5P, NEFCO та міжнародних фінансових організацій, таких як ЄБРР, ЄІБ, KfW впроваджено сотні проєктів термомодернізації громадських будівель, ведеться робота над розширенням інвестиційної підтримки Україні щодо термомодернізації будівель.

У 2017 році було прийнято Закон України «Про Фонд енергоефективності», надалі було прийнято всі нормативно-правові акти, необхідні для започаткування роботи

Фонду. Станом на серпень 2021 року схвалено 596 заявок на участь (у тому числі завершені), 107 заявок на затвердження проєкту, 45 заявок на верифікацію (завершено будівельні роботи). До Фонду надійшло 759 заявок на участь у Програмі «Енергодім». Після реалізації проєктів кількість викидів CO₂ орієнтовно зменшиться на 88 тис. тонн/рік, а орієнтовний рівень економії енергії становитиме 332 872 тис кВт•год/рік. Очікується зростання кількості заявок до Фонду у зв'язку зі збільшення паралельної підтримки енергоефективних проєктів з боку місцевих програм, синхронізованих із програмою «Енергодім», наближенням опалювального сезону, підвищенням поінформованості громадян про Фонд енергоефективності, завершенням реформи управління житлом (переходу багатоквартирних будинків до сертифікованих управляючих компаній), підвищенням тарифів.

У сфері бюджетної політики у 2018 році Україною запроваджено середньострокове бюджетне планування. У бюджетний процес інтегровано новий бюджетний документ — Бюджетну декларацію як документ, що має стратегічний характер, поєднує економічну та бюджетну політику. Це дозволяє планувати й реалізовувати стратегічні середньострокові проєкти, що в цілому значно покращує ефективність та прозорість витрачання держаних коштів. На сьогодні Україна готова переходити на довгострокове планування, що дозволить ефективно реалізовувати масштабні проєкти в рамках державного бюджету. Крім того, запроваджено огляди витрат державного бюджету, гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі, а також удосконалено програмно-цільовий метод роботи з бюджетними програмами.

Україна сподівається й надалі отримувати технічну допомогу заради обміну досвідом з питань планування й виконання бюджету з представниками міжнародних організацій та урядовцями європейських країн.

Державний внутрішній фінансовий контроль та внутрішній аудит в Україні було вдосконалено у 2017 році згідно зі Стандартами внутрішнього контролю в державному секторі INTOSAI GOV 9100 та стандартами Інституту внутрішніх аудиторів (IIA).

Задля розвитку фінансової політики Україна забезпечила співробітництво в таких профільних міжнародних організаціях, як IOSCO, OECD/INFE, SBFN, EABCN, ICURN, ICMA, OECD/INFE, SBN, NGFS, EFDI, IADI, IFIGS.

Усі ці заходи підвищили прозорість бюджетного процесу в Україні, що є важливим для ЄС та міжнародних партнерів у контексті освоєння коштів міжнародної фінансової допомоги.

У сфері оподаткування Україна запровадила принципи прозорості, обміну інформацією, податкової конкуренції, контролю за трансфертним ціноутворенням, уникнення подвійного оподаткування.

У 2017 році Україна приєдналася до міжнародної програми розширеного співробітництва з питань імплементації Плану дій BEPS, що є передумовою для лібералізації валютного регулювання.

У 2021 році згідно з висновком Європейської Комісії, наданим у листі Європейської Комісії № Ares(2021)592349, національне податкове законодавство України в частині податку на додану вартість визнано таким, що в цілому відповідає законодавству ЄС.

Податкове законодавство України в частині акцизного податку у 2018 році було приведено до вимог Директиви Ради № 92/83/ЄС та Директиви Ради 2011/64/ЄС шляхом прийняття законів про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків та зборів та «щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році».

Ці кроки дозволили створити умови для рівноправної конкуренції на відповідних товарних ринках між Україною та ЄС.

З метою поліпшення **якості статистичної діяльності** Україна у 2018 році підготувала нову редакцію Принципів діяльності органів державної статистики України, гармонізованих із Кодексом діяльності європейської статистики (схвалений Комітетом Європейської статистичної системи 16 листопада 2017 року).

У 2019 році затверджено Програму розвитку державної статистики до 2023 року, яка має на меті реформування державної статистики для забезпечення сучасних потреб суспільства в об'єктивній та неупередженій статистичній інформації.

Розроблені проекти законів щодо державної статистичної діяльності» з метою гармонізації державної статистики з нормами та стандартами ЄС, здійснення співробітництва та обміну статистичною інформацією зі статистичними органами ЄС, забезпечення конфіденційності статистичної інформації тощо.

У сфері охорони довкілля Україна продемонструвала значний прогрес шляхом запровадження процедур оцінювання впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, впровадження законодавчих основ водної рамкової директиви та нітратної директиви, впровадження регулярних основ щодо моніторингу якості стану довкілля, прийняття екологічної стратегії до 2030 року та відповідного плану заходів, обмеження обігу пластикових пакетів.

Україна ухвалила оновлений національно визначений внесок до Паризької угоди та на високому політичному рівні заявила про участь у реалізації цілей Європейської зеленої угоди, що підкреслює амбітну мету до впровадження необхідних ключових трансформацій. Уряд України започаткував Діалог високого рівня Україна — ЄС щодо долучення України до реалізації Європейського зеленого курсу.

В Україні викиди парникових газів у 2012 році скоротилися на 55,1% відносно рівня 1990 року з урахуванням сектору 333ЛГ (землекористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство), а у 2019 році — на 62,4% відносно 1990 року з урахуванням 333ЛГ, що відбулося через економічний спад, воєнну агресію РФ та запровадження заходів енергоефективності й реформ у сфері енергетики. До 2030 року країна планує відновити і збільшити економічне і промислове зростання з одночасними завданнями модернізації і подальшого зменшення викидів до рівня 65% від рівня 1990 року.

Україна ухвалила рамкове законодавство та підзаконні нормативно-правові акти, якими впроваджується система моніторингу, звітності й верифікації викидів парникових газів, що є першим кроком до запуску системи торгівлі викидами.

Імплементовані на законодавчому рівні практично всі норми *aquis* ЄС у сфері озоноруйнівних речовин. Триває впровадження положень Регламенту № 2037/2000, оскільки відповідно до Монреальського протоколу Україна має право споживати невелику кількість гідрохлорфторвуглеводів (ГХФВ) до 01 січня 2030 року виключно для сервісу, хоча вимоги до термінів в Угоді про асоціацію значно перевищують вимоги Монреальського протоколу. З огляду на те, що існує запас первинних речовин та для забезпечення завершення життєвого циклу обладнання планується ще деякий час використовувати рекуперовані речовини.

Схвалено Концепцію реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року та План заходів щодо її виконання, а також Концепцію реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, та затверджено План заходів із впровадження з метою імплементації Директиви 2010/75/ЄС. Затверджено Порядок здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря, який розроблений відповідно до положень Директив № 2008/50/ЄС, № 2004/107/ЄС та який встановлює єдині вимоги до організації та проведення моніторингу стану атмосферного повітря, а також забезпечення відповідної якості даних. Встановлено стандарти щодо вмісту миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів з метою покращення якості атмосферного повітря відповідно до Директиви 2004/107/ЄС.

З метою запровадження в місцях масового розмноження та вирощування потомства тваринами «сезонів тиші» внесено зміни до законодавства щодо охорони тваринного світу, що сприяло посиленню охорони середовищ існування тварин в об'єктах природно-заповідного фонду.

Внесено зміни до законодавства щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив ЄС у сфері охорони тваринного та рослинного світу для захисту тварин від жорстокого поводження та створення охоронних зон для збереження об'єктів Червоної книги України.

З метою охорони природи, зокрема для збереження й захисту біологічного та ландшафтного різноманіття (екомережі) опрацьовано з Секретаріатом Бернської конвенція пропозиції щодо створення в Україні 106 нових територій Смарагдової мережі.

З метою гармонізації законодавства України із законодавством ЄС у сфері безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, а саме імплементації Директиви 2012/18/ЄС, внесено зміни до деяких законодавчих актів України.

Продовжуються перемовини з європейськими експертами щодо оновлення положень Додатків XXX та XXXI до Угоди про асоціацію.

Досягнуто суттєвого результату у **сфері внутрішнього водного транспорту**. У 2020 році прийнято рамковий закон «Про внутрішній водний транспорт», який починає діяти вже з наступного року й забезпечує правове підґрунтя для функціонування ринку внутрішнього водного транспорту. Зокрема, закон передбачає відкриття вільного доступу на внутрішні водні шляхи України для флоту країн ЄС без проходження процедур отримання дозволів на заходження до річкових портів; підвищення рівня безпеки судноплавства та обслуговування флоту на внутрішніх водних шляхах України; запровадження європейських технічних стандартів до українських суден внутрішнього плавання, які, зокрема, працюють і на європейських річках; створення системи освіти за європейськими принципами та підвищення рівня кваліфікації українського персоналу суден внутрішнього плавання, у тому числі й для залученого персоналу до роботи на флоті держав-членів ЄС; функціонування сучасної Річкової інформаційної служби України, робота якої буде синхронізована з РІС країн Європи по обміну інформацією стосовно судноплавства тощо.

Окрім прийняття базового галузевого законодавства, триває активна співпраця в рамках Дунайської Комісії з поліпшення судноплавства на Дунаї (Україна вперше отримала головування в Комісії), українські судноплавні ділянки Дніпра та Південного Бугу приведено до належного судноплавного стану, що дозволяє претендувати на включення їх до мережі TEN-T, розпочаті капітальні ремонти на шлюзах Дніпровського каскаду, що сприятиме поживленню безпечного судноплавства.

У **сфері морського транспорту** тривають важливі зміни вимог безпеки та контролю, у результаті яких у липні 2021 року український прапор вийшов з Чорного списку Паризького меморандуму та зараз перебуває в сірій зоні. Для досягнення цієї мети у 2018 році було пройдено аудити Міжнародної морської організації (ІМО) та Європейського агентства з морської безпеки (EMSA), вони стали поштовхом до системних змін у питаннях контролю (нагляду) за суднами українського та іноземного прапорів, його якості; підготовки суднових екіпажів; навчання та підвищення кваліфікації інспекторського складу (PSC, FSC inspectors) Морської адміністрації кваліфікованими іноземними фахівцями. Україна продовжує вдосконалення національної системи безпеки мореплавства відповідно до зобов'язань країни за міжнародними договорами, з урахуванням передового європейського досвіду.

Внесено зміни до Порядку ведення Державного судового реєстру України і Суднової книги України в частині заборони реєстрації в Державному судовому реєстрі України нафтових танкерів, які не відповідають вимогам щодо подвійного корпусу чи еквівалентної конструкції, що встановлені Правилами Міжнародної конвенції по запобіганню забрудненню моря з суден 1973 року, а також нафтові танкери віком 25 років і більше, що сприятиме підвищенню екологічної безпеки в регіоні.

Налагоджено тісну співпрацю з Європейським агентством з морської безпеки (EMSA), завдяки якій спеціалісти нашої держави у сфері забезпечення безпеки мореплавства мають можливість отримувати високоякісну кваліфіковану підтримку та консультації експертів агентства.

У **сфері наземного транспорту** продовжується робота над законодавчою реформою надання суспільно важливих послуг автомобільним та залізничним

транспорт, у тому числі в рамках спільного з ЄІБ проєкту щодо контрактного замовлення суспільно важливих послуг із приміських перевезень пасажирів (у Дніпропетровській та Запорізькій областях). Так, у парламенті зареєстровано два законопроєкти, які мають врегулювати суспільно важливі послуги з перевезення пасажирів автомобільним та міським електричним транспортом.

Починаючи з 2019 року, постійно **знижується кількість встановленої для України квоти дозволів на здійснення міжнародних вантажних автомобільних перевезень у Польщі**. Також варто підкреслити відсутність достатньої квоти дозволів інших країн -членів ЄС. Така ситуація порушує умови доступу України до ринку автомобільних перевезень ЄС відповідно до статті 136 Угоди про асоціацію, що закріплює зобов'язання сторін не погіршувати умов взаємного доступу на ринок. Через відсутність достатньої кількості дозволів неможливо забезпечити ефективне функціонування ПВЗВТ між Україною та ЄС та зберегти існуючу тенденцію розвитку товарообігу не лише з транзитними країнами, а й з країнами, які є основними споживачами української продукції в ЄС. Крім того, це негативно впливає на діяльність підприємств з європейськими інвестиціями в Україні, які не можуть вільно доставити свою продукцію в країни ЄС. При цьому, за останні роки спостерігається постійне збільшення квоти дозволів Німеччини, Франції, Бельгії, Чехії, Фінляндії, Литви, Латвії, з Францією та Нідерландами. Україна та Сполучене Королівство Великобританії та Північної Ірландії ратифікували Угоду про міжнародний автомобільний транспорт для забезпечення бездозвольної системи міжнародних автомобільних перевезень транспортними засобами категорій Євро-5 та Євро-6.

Україна подала необхідні дані про ситуацію зі зменшенням окремими країнами квоти дозволів для українських вантажних автомобільних перевізників на розгляд Стороні ЄС і очікує на оцінку ЄС. Україна сподівається на оперативне ухвалення спільного рішення про лібералізацію автомобільних транзитних вантажних перевезень, що дозволить запобігати порушенням статті 136 Угоди про асоціацію.

З метою реформування **галузі залізничного транспорту** та забезпечення наближення до законодавства ЄС було розроблено й подано на розгляд парламенту проєкт рамкового закону «Про залізничний транспорт» (реєстр. №1196-1 від 06.09.2019 року). На сьогодні робляться кроки для реформування АТ «Укрзалізниця», схвалено цільову організаційну структуру АТ «Укрзалізниця»; реалізовано експериментальний проєкт щодо допуску приватних локомотивів до роботи на залізничних коліях загального користування.

У сфері транспортної політики та розвитку логістичної мережі, безпеки перевезень схвалено Національну транспортну стратегію України на період до 2030 року та План заходів з її реалізації. Стратегія визначає пріоритети реалізації державної політики в галузі транспорту, спрямовані на інтеграцію національної транспортної мережі до міжнародної транспортної мережі, задоволення потреб населення в перевезеннях та покращення умов ведення бізнесу задля створення конкурентоспроможної та ефективної національної економіки.

Схвалено Стратегію інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року та План заходів на 2020–2022 роки щодо її реалізації. Продовжується робота

Парламенту з опрацювання проєктів законів про мультимодальні перевезення про наближення до законодавства ЄС у сфері перевезення небезпечних вантажів.

Досягнуто значного результату зі сторони України щодо входження транспортної мережі України до індикативних мап TEN-T. У рамках Східного партнерства Європейського Союзу розроблено «Індикативний план дій розвитку Транс'європейської транспортної мережі», відповідно до якого буде реалізовано близько 30 пріоритетних інфраструктурних проєктів, частину з яких уже реалізовано. Українська сторона надала всю інформацію та матеріали Стороні ЄС у травні 2021 року, необхідні для початку процедури включення внутрішніх водних шляхів до індикативних мап TEN-T (I етап — річка Південний Буг та річка Дніпро, II етап — річка Дунай).

У контексті безпеки на транспорті ухвалено Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні (21.10.2020 року), а також низку нормативно-правових актів щодо безпечності дво- та триколісних транспортних засобів (05.01.2021 року), щодо підтвердження професійної компетенції водіїв транспортних засобів (18.11.2020 року), положення про робочий час і час відпочинку водіїв колісних транспортних засобів (24.06.2021 року), Положення про систему управління безпекою руху на залізничному транспорті (24.12.2020 року), щодо обов'язковості знаходження лікаря на борту суден (16.07.2020 року) тощо. Також у червні 2021 року оновлено технічний регламент, що визначає вимоги безпеки до морського обладнання, процедури підтвердження відповідності встановленим вимогам, а також правила маркування та введення в обіг такого обладнання у відповідності до сучасних вимог ЄС (Директива 2014/90/ЄС).

У сфері цивільних космічних досліджень та використання космічного простору досягнуто значного результату шляхом забезпечення ефективного та продуктивного співробітництва з Європейською Комісією в рамках проєктів EGNOS та «Copernicus», а також у рамках програми «Horizon-2020».

У сфері космічних досліджень та з метою реалізації спільних проєктів протягом останніх років було підписано низку Угод з Європейською Комісією, Європейським космічним агентством (ЄКА), зокрема, щодо доступу й використання даних супутників «Sentinel», технічної експлуатації космічного компоненту «Copernicus», а також було продовжено до 2024 року дію Угоди щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях. Також була створена основна точка доступу даних Регіонального дзеркального сайту програми «Copernicus» — <http://sentinel.spacecenter.gov.ua/>.

Тривають перемовини щодо укладання Угоди між Україною та Європейським Союзом про розширення європейської супутникової навігаційної системи EGNOS на територію України, перший етап яких було проведено в Києві у 2020 році. У рамках співробітництва щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) спільно з ЄС реалізується проєкт щодо встановлення наземної контрольної станції RIMS у м. Києві.

Забезпечено ефективне співробітництво **у сфері науки та технології** шляхом участі України в Рамковій програмі ЄС з досліджень та інновацій «Horizon-2020», яка створила правову основу для участі українських дослідників у реалізації спільних проєктів із державами-членами ЄС з метою збільшення кількості інноваційних технологій, відкриттів і перспективних розробок шляхом просування ідей на Європейський ринок.

Україна долучилася до Європейських консорціумів дослідницьких інфраструктур (ERIC), є повноправним членом у програмі європейського співробітництва в галузі науки і технологій COST, активно бере участь у Європейському інституті інновацій і технологій (ЄІТ), зокрема українські науковці є членами тематичних спільнот знань та інновацій ЄІТ (KICs), а також Україна долучена до процесів створення та розбудови Європейської хмари відкритої науки (EOSC).

Україна бере проактивну участь у реалізації спільного морського порядку денного для Чорного моря та Стратегічної програми досліджень та інновацій для Чорного моря, зокрема є членом Організації Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС).

Обмін інформацією щодо формування політики у сфері науки та інновацій забезпечено за рахунок поступової інтеграції України до Європейського дослідницького простору, зокрема до підгруп Комітету Ради ЄС з питань європейського дослідницького та інноваційного простору (ERAC).

Забезпечено участь у програмі з наукових досліджень та навчання «Євратом», міжнародній європейській інноваційній науково-технічній програмі «EUREKA», Ініціативах спільного програмування (JPIs). У 2020 році Україна приєдналася до плану дій ЄС «ERAvsCORONA», спільна дослідницька діяльність також здійснюється в рамках двостороннього співробітництва України з державами-членами ЄС.

На національному рівні розпочато процес запровадження механізмів та інструментів політики відкритих інновацій; забезпечено впровадження підходу смарт-спеціалізації на регіональному рівні як ключового інструменту формування інноваційної політики в регіонах. Розпочато процес долучення України до Європейського інституту інновацій і технологій (ЄІТ).

У сфері **законодавства щодо заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту** Україна ухвалила низку законів та нормативно-правових актів з метою приведення вітчизняного законодавства у відповідність до Директив ЄС № 2004/25/ЄС, № 2007/36/ЄС, 2013/34/ЄС, № 2006/43/ЄС та № 2012/30/ЄС, Рекомендацій Європейської Комісії № 2005/162/ЄС та № 2004/913/ЄС. У 2018 році Україна передала офіційними каналами всі необхідні таблиці відповідності та очікує оцінку Сторони ЄС щодо повноти імплементації зазначених актів права ЄС до кінця 2021 року.

Ці заходи створили в Україні сприятливе правове поле для діяльності іноземних компаній, а також допомогли реформувати діяльність в Україні вітчизняних компаній, у тому числі державних, що робить їх більш ефективними та прозорими. Зокрема,

впроваджено єдині з ЄС систему та підходи щодо ведення бухгалтерського обліку та здійснення аудиторської діяльності відповідно до міжнародних стандартів.

Здійснюється співробітництво з метою **просування аудіовізуальної галузі в Європі та заохочення спільного виробництва в галузі кінематографії та телебачення**. З цією метою Україна забезпечила приєднання до розширеної часткової угоди Європейського фонду підтримки спільного виробництва та розповсюдження художніх кінематографічних та аудіовізуальних творів («Eurimages»). Також Україна продовжує здійснювати наближення до права та нормативно-правової бази ЄС, а також міжнародних правових документів у сфері політики з питань аудіовізуальної галузі. Здійснюються внутрішні процедури для приєднання України до Європейської конвенції про спільне кінематографічне виробництво (переглянутої).

Для забезпечення високого рівня **захисту прав споживачів та досягнення сумісності між системами Сторін** Україна наблизила національне законодавство до законодавства ЄС згідно з Додатком ХХХІХ до Угоди про асоціацію, зокрема, у частині питання споживчого кредитування та введення в обіг нехарчової продукції і забезпечення її безпечності шляхом прийняття відповідних Законів України «Про споживче кредитування» та «Про загальну безпечність нехарчової продукції». На рівні підзаконних актів заборонено продаж товарів, які імітують продовольчі товари та становлять загрозу для здоров'я та безпеки споживачів, особливо дітей, а також здійснено забезпечення щодо розміщення на ринку лише запальничок, які захищені від можливого використання дітьми, та заборони розміщення на ринку нестандартних запальничок. Розроблено проєкт Закону «Про захист прав споживачів» у новій редакції з урахуванням рекомендацій офіційного оцінювання Європейською Комісією чинної редакції цього Закону в рамках обміну інформацією.

Для **забезпечення розвитку туристичної галузі як генератора економічного зростання і стимулювання економіки, зайнятості та валютних надходжень** Україна здійснила ряд заходів, що допомагатиме європейським та іноземним туристам у ефективному плануванні своїх подорожей до України та виборі для відвідування найцікавіших місць. Зокрема: підписано Меморандум про співпрацю між ДАРТ (Державним агентством розвитку туризму України) та компанією Google щодо розвитку та діджиталізації туристичної галузі з метою просування України як туристичної дестинації; запущено комунікаційну кампанію «Мандруй Україною». Також триває робота над проєктом з просування туристичних продуктів і ринків — «Туристичні маршрути України»; розробляється програма просування туристичного потенціалу регіонів України у країнах-донорах туристів; триває розробка Державної цільової програми розвитку внутрішнього та в'їзного туризму «Мандруй Україною» та відповідні регіональні цільові програми з підтримки локальних проєктів, спрямованих на популяризацію дестинацій. У 2021 році Україна приєдналася до Розширеної часткової угоди про культурні маршрути.

У контексті розвитку сільського господарства та сільських територій здійснено імплементацію низки актів ЄС щодо політики якості, а саме вимоги до продуктів з какао та шоколаду, меду, цукру. Також триває робота щодо імплементації стандартів торгівлі рослинами, насінням рослин, продуктами, отриманими з рослин, фруктами, овочами.

У **сфері органічного виробництва** ухвалено рамковий закон, який створює прозорі умови для виробництва та обігу органічних продуктів, визначає механізм сертифікації органічного виробництва та / або обігу органічної продукції. Це забезпечує зростання довіри споживачів та інвесторів до сфери органічного виробництва, підвищує конкурентоспроможність української органічної продукції, сприяє розширенню зовнішніх ринків збуту. Наразі здійснюються заходи щодо забезпечення впровадження зазначеного закону.

Забезпечено виконання зобов'язань України щодо **охорони прав на географічні зазначення** та вдосконалення правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності відповідно до права ЄС. Нова редакція закону (набув чинності з початку 2020 року) забезпечує створення в Україні системи правової охорони географічних зазначень, що відповідає європейським вимогам і практиці. Продовжується робота щодо ухвалення трьох секторальних законів, що регулюватимуть використання й охорону географічних зазначень для сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, а також для вин та спиртних напоїв. Окрім цього, вже направлено для внесення до європейського реєстру географічних зазначень документи про такі автентичні українські товари як «Гуцульська коров'яча бриндзя», «Гуцульська овеча бриндзя» та «Мелітопольська черешня». Наразі Українська Сторона розглядає ще низку таких товарів, які потребують правової охорони.

Земельна реформа. Відповідно до закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу сільськогосподарських земель від 31.03.2020, з 1 липня 2021 року розпочинається **поетапне скасування заборони на придбання сільськогосподарських земель приватної власності** (крім тимчасово окупованих територій). З метою реформування системи управління у сфері земельних відносин та зняття штучних обмежень господарської діяльності для спрощення доступу до земельних ресурсів населення та бізнесу прийнято закон щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин. Відповідно до ухваленого законодавства передбачено створення єдиної системи, яка поєднує геопросторові дані як приватного, так і державного сектору. Як результат, інвестори матимуть доступ до повної інформації про землю, включаючи комунальні послуги, будівлі та споруди, покриття грантів тощо.

Варто відмітити позитивну динаміку співпраці з проєктами ЄС (SAFPI) та іншими міжнародними організаціями, такими як ФАО, МБРР, які надають підтримку розвитку сектору сільського господарства та сільських територій в Україні.

У **галузі рибальства** забезпечується співпраця зі стороною ЄС та активна участь представників Держрибагентства в заходах та проєктах у рамках Комісії зі збереження морських живих ресурсів Антарктики, Організації з рибальства у північно-західній частині Атлантичного океану, ГКРС. Україна направила звернення до Генерального Директорату Європейської Комісії з морських справ та рибальства і Європейського агентства з контролю за рибальством із пропозицією підписання окремого документа про співробітництво в рамках виконання положень Угоди про асоціацію. Держрибагентство за участі наукових установ та підприємств рибної галузі долучилося до реалізації програми ЄС «Осетер 2020». Забезпечується щорічне узгодження з румунською стороною термінів нерестової заборони здійснення промислу в річці Дунай відповідно до Угоди про рибальство у водах Дунаю.

У сфері **забезпечення гідної праці, політики зайнятості** досягнуто частковий прогрес. Прийнято закони України, які врегулюють гнучкі форми зайнятості; розмежують поняття дистанційного та гнучкого режимів роботи, деталізують механізми їх реалізації, а також визначають основні аспекти застосування надомної праці, у тому числі на період карантинних обмежень. Ведеться робота з підвищення ефективності державного нагляду за додержанням законодавства про працю; врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості; імплементації положень Директиви Ради 89/391/ЄЕС; Директивами Ради № 91/533/ЄЕС і № 2019/1152 (ЄС), Директиви № 2001/23/ЄС.

У сфері **соціальної політики** зроблені важливі кроки для соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб та осіб з інвалідністю, реформування пенсійної системи, підвищення державних соціальних стандартів. Ратифіковано Конвенцію МОП про мінімальні норми соціального забезпечення № 102. Підписано Європейський кодекс соціального забезпечення. Ведеться робота щодо вдосконалення механізмів надання соціальних послуг, створено розгалужену мережу закладів та установ, що надають соціальні послуги: наразі 2 тис. суб'єктів (закладів та установ) надають соціальні послуги близько 3 млн осіб. Впроваджено європейську модель надання послуг соціального характеру у громаді — відкрито центри надання послуг соціального характеру у форматі «Прозорий офіс». Забезпечено функціонування 19 «Прозорих офісів». У 2021 році ухвалено Стратегію людського розвитку.

Забезпечується реформування **системи інституційного догляду та виховання дітей**. Посилено захист прав дітей, у першу чергу на виховання в сім'ї або в умовах, максимально наближених до сімейних. Реалізовується Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки. Врегульоване питання підтримки дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, а також комплексного вдосконалення механізмів допомоги сім'ям з дітьми.

У сфері забезпечення **рівних прав і можливостей жінок і чоловіків** у всіх сферах життя імплементовано низку директив ЄС у сфері гендерної рівності: Директива Ради 79/7/ЄЕС; Директива Ради 2004/113/ЄС; Директива Ради 92/85/ЄЕС Європейського Парламенту та Ради; реалізовано Державну соціальну програму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року та Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека». Уряд України долучився до міжнародної ініціативи «Партнерство Біарріц» щодо утвердження гендерної рівності. На виконання Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 2079 (2015 рік) «Рівність і спільна батьківська відповідальність: роль батька» та рекомендацій «Партнерства Біарріц» у 2021 році забезпечено рівні можливості матері та батька на догляд за дитиною та поєднання трудової діяльності із сімейними обов'язками й розвитку відповідального батьківства в Україні. Створено мережу спеціалізованих закладів надання допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі.

Ведеться робота щодо створення сприятливих умов для працевлаштування осіб з інвалідністю. Схвалений Урядом відповідний законопроект зареєстрований у парламенті.

У **галузі охорони здоров'я** триває робота щодо продовження реформ у системі охорони здоров'я. Приватні, комунальні та державні заклади вперше отримали рівний доступ до можливості отримувати кошти від держави за конкретні надані медичні послуги. Ведеться робота щодо створення сучасної моделі фінансування системи охорони здоров'я європейського зразка, що забезпечить ефективне використання обмежених державних ресурсів у системі охорони здоров'я шляхом спрямування їх на покриття вартості фактично наданих громадянам медичних послуг. Протягом

2018–2020 років створено 23 регіональні центри громадського здоров'я, що об'єднали обласні центри здоров'я, статистики, центри боротьби зі СНІДом та відділи моніторингу й оцінювання.

Затверджено низку порядків спрощеної реєстрації лікарських засобів, які зареєстровані за централізованою процедурою в ЄС. Реєстрація таких лікарських засобів відбувається на підставі звіту з оцінки лікарського засобу (Assessment report), який складається Європейською агенцією лікарських засобів (EMA).

Україна долучилася до Комітету з охорони здоров'я Європейського Союзу (Health Security Committee) як спостерігач задля залучення експертів ЄС для подальшої імплементації реформи охорони здоров'я, співпраці та обміну досвідом. Підписано Дворічну угоду про співпрацю між Європейським регіональним Бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я та МОЗ України на період 2020–2021 роки із загальним бюджетом 6,6 млн доларів США.

З 2015 року МОЗ впроваджено закупівлі лікарських засобів та медичних виробів із залученням спеціалізованих міжнародних організацій, у 2017 році схвалено Концепцію реформування закупівель лікарських засобів та медичних виробів, допоміжних засобів, інших товарів медичного призначення, державне підприємство «Медичні закупівлі України» визначено централізованою закупівельною організацією.

У **сфері безпеки та служби крові** у 2020 році був ухвалений закон про «Про безпеку та якість донорської крові та компонентів крові», що наблизив національне законодавство до сучасних стандартів ЄС. Було унормовано питання безпеки та якості донорської крові та компонентів крові, донорства крові та її компонентів, затверджено обсяги обов'язкового забезпечення потреб охорони здоров'я населення донорською кров'ю, її компонентами і препаратами. У складі державної установи «Центр громадського здоров'я МОЗ України» утворено трансфузіологічний центр, що здійснює координацію, моніторинг закладів та установ системи крові й підтримку єдиної системи обміну інформацією в режимі реального часу, методичне керівництво функціонуванням системи крові на державному рівні. Ведеться активна робота щодо вдосконалення законодавства, розвитку служби крові.

З метою **розвитку трансплантації тканин, клітин та органів** прийнято Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» та ухвалено важливі правки у 2019 році. Унормовано питання застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині щодо біоімплантатів, ксеноімплантатів, медико-біологічних вимог до тварин, умов їх утримання, порядку вилучення у тварин анатомічних матеріалів для виготовлення ксеноімплантатів; перевезення анатомічних матеріалів людини в

межах України, врегульовано питання імпорту та експорту тканин і клітин. Утворено спеціалізовану державну установу «Український центр трансплант-координації»; визначено порядок та умови функціонування Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів та тканин, яка забезпечує співставлення пари донор-реципієнт та взаємодію між усіма учасниками системи трансплантації.

У серпні 2021 року Україна успішно завершила процес самотестування і верифікації з серверами ЄС. Україна вітає оперативне прийняття Рішення Європейської Комісії про сумісність цифрових COVID-сертифікатів України та ЄС, яким державам-членам ЄС рекомендовано визнавати українські сертифікати. Україна включена до Довірчої мережі сертифікатів ЄС. Беззаперечним є факт великої ролі європейських партнерів у подоланні наслідків пандемії COVID-19, надання ними системної організаційної, матеріальної, методичної допомоги для подолання пандемії.

Україна активно впроваджує європейські стандарти **у фармакології**. Затверджено нову редакцію Порядку підтвердження відповідності умов виробництва лікарських засобів вимогам належної виробничої практики, запроваджено здійснення дистанційного оцінювання з метою видачі Держлікслужбою сертифіката відповідності умов виробництва лікарських засобів вимогам належної виробничої практики (сертифікат GMP) на основі документованого опитування виробника (без фізичної інспекції), передбачено можливість визнання офіційних документів щодо відповідності виробництва лікарських засобів вимогам GMP, які видані уповноваженими органами держав-членів ЄС, Великої Британії або країн, що мають угоду про взаємне визнання з ЄС або з Україною.

Здійснюється робота щодо імплементації Директиви 2014/40/ЄС, у Парламенті зареєстровано законопроект, який значно посилить боротьбу з негативним впливом тютюнових виробів на здоров'я населення, установить вимоги до обігу електронних сигарет та новітніх тютюнових виробів в Україні.

Залучення України до міжнародних ініціатив із розробки та випробування нових препаратів для боротьби з інфекційними захворюваннями, такими як COVID-19, а також препаратів для вирішення іншого спектру проблем охорони здоров'я, дозволить рухатися до розвитку біокластерів та надасть можливість для поглибленого міжнародного співробітництва у сфері охорони здоров'я та обміну найкращими практиками.

У галузі освіти, навчання та молодіжної політики проводиться вдосконалення системи забезпечення якості вищої освіти, оновлюється зміст вищої освіти. Забезпечено співголювання України в Болонському процесі протягом січня – червня 2020 року; функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти відповідно до Європейських рекомендацій і стандартів із забезпечення якості вищої освіти (ESG); відповідність Національної рамки кваліфікацій Європейській рамці кваліфікацій навчання протягом життя та Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Реалізується програма «EU4Skills: Кращі навички для сучасної України», яка сприяє покращенню управління у сфері професійної (професійно-технічної) освіти,

розробленню сучасних стандартів професійної (професійно-технічної) освіти та модернізації інфраструктури закладів освіти. Україна є активним учасником програми Європейського Союзу Erasmus+. З січня 2020 року в рамках програми Erasmus+ реалізовується проєкт «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE), що має на меті покращення управління професійною підготовкою викладачів професійної освіти в Україні.

Проводиться активна робота щодо **розвитку культурної індустрії** в Україні. Створено Український культурний фонд, що дає рівний доступ на конкурсній основі до державної підтримки культурних проєктів організаціям; Український інститут книги, що сприяє розвитку української книговидавничої індустрії та промоції читання; розроблено програму розвитку народних художніх промислів на 2021–2025 роки. Прийнято закон, що забезпечує практичне втілення реформ для розвитку креативних індустрій в Україні та визначає види економічної діяльності, які належать до креативних індустрій. З 2016 року Україна бере активну участь у програмі ЄС «Креативна Європа». За час участі України у програмі «Креативна Європа» підтримано 38 проєктів на суму понад 5 млн євро. До цього переліку входять також 9 фільмів, створених у спільному виробництві з іншими країнами за підтримки програми «Креативна Європа».

Проводиться активна робота щодо **розвитку здорового способу життя серед людей різного віку**, просування соціальних функцій та освітніх цінностей спорту, а також боротьби із загрозами для спорту. Реалізується Стратегія розвитку фізичної культури і спорту України на період до 2028 року, триває процес розширення автономії спортивних федерацій та затвердження професійних стандартів для сфери фізичної культури і спорту, підвищення кваліфікації українських спеціалістів сфери фізичної культури і спорту. Великим досягненням України у сфері спорту є приєднання до Розширеної часткової угоди про спорт (EPAS). Спільно з експертами Ради Європи та Всесвітнього антидопінгового агентства розроблено нове антидопінгове законодавство. Здійснюються заходи з ратифікації Конвенції Ради Європи про комплексний підхід до питань безпеки, охорони та обслуговування під час футбольних матчів та інших спортивних заходів.

У контексті розвитку громадянського суспільства у 2016 році була розпочата реалізація Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, спрямованої на налагодження діалогу влади з організаціями громадянського суспільства, передусім з питань забезпечення прав і свобод людини. Створена Координаційна рада сприяння розвитку громадянського суспільства зі статусом консультативно-дорадчого органу при Президентові України. Утворено Координаційну раду з реалізації Стратегії комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018–2021 роки. Створено Платформу громадянського суспільства Україна — ЄС — спільний орган громадянського суспільства, метою якого є забезпечення громадського контролю за виконанням Угоди. Налагоджено співпрацю з експертами української сторони Платформи громадянського суспільства Україна — ЄС.

Транскордонне співробітництво України з державами-членами ЄС забезпечується, зокрема, у рамках угод про торговельно-економічне, науково-технічне і культурно-гуманітарне співробітництво між відповідними адміністративно-

територіальними одиницями. Також важливим інструментом вирішення спільних з державами-членами ЄС проблем на місцевому та регіональному рівні є міжурядові комісії, ради та робочі групи (Українсько-Словацька міжурядова комісія з питань транскордонного співробітництва; Українсько-Угорська міжурядова змішана комісія з питань транскордонного та прикордонного співробітництва; Спільна Українсько-Польська координаційна міжурядова рада з питань міжрегіонального співробітництва). Ведеться робота з оновлення рамкового закону про транскордонне співробітництво.

Триває успішна реалізація 4 програм прикордонного співробітництва Європейського інструменту Сусідства 2014–2020 за участі України в рамках програм «Україна — Польща — Білорусь», «Румунія — Україна», «Україна — Угорщина — Словаччина — Румунія», «Басейн Чорного моря». У 2016–2019 роках за підтримки ЄС у рамках Ініціативи Східного партнерства успішно реалізовувалися 2 пілотні програми територіального співробітництва «Україна — Білорусь» та «Україна — Молдова», результати яких засвідчили зацікавленість усіх країн-учасниць продовжити таке співробітництво. Україна зацікавлена у продовженні реалізації програм прикордонного співробітництва в новому програмному періоді 2021–2027 років.

Україна бере активну участь у формуванні спільних операційних програм Interreg NEXT на наступні 7 років.

Участь України у Стратегії ЄС для Дунайського регіону є одним із пріоритетних завдань євроінтеграційного порядку денного роботи Уряду. Ми вдячні за підтримку та надану можливість бути головуючими у реалізації Стратегії в період з листопада 2021 року по листопад 2022 року. Україна дотримуємося взятих на себе зобов'язань у рамках реалізації Дунайської транснаціональної програми, зацікавлена у продовженні співпраці в наступному фінансовому періоді та бере активну участь у підготовці нової програми на 2021–2027 роки.

Створення макрорегіональної Стратегії ЄС для Карпатського регіону залишається пріоритетом Уряду в контексті забезпечення регіонального розвитку України, сталого розвитку Карпат та реалізації європейської політики зближення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЦІЛІ F):

З метою поглиблення економічного й секторального співробітництва важливо налагодити ефективний діалог щодо подальшого наближення законодавства на основі обумовленості взаємних інтересів обох Сторін.

У сфері енергетики:

Україна розраховує на отримання висновку Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо відповідності діяльності НЕК «Укренерго» вимогам чинного європейського законодавства найближчим часом.

- Розширити енергетичне партнерство з ЄС шляхом включення до Додатку XXVII В Угоди про асоціацію нових актів, зокрема щодо енергетичного маркування та екодизайну.
- Україна зацікавлена в реалізації чіткого механізму проведення консультацій з Європейською Комісією, передбачених Додатком XXVII, та у виконанні зобов'язань щодо оцінки та визнання відповідності національного законодавства згідно з Додатком XXVII.
- Посилити співпрацю в рамках Робочої групи Україна — ЄС з питань реформування ринків електроенергії та газу для подальшої інтеграції ринків.
- Україна сподівається на політичну підтримку на найвищому рівні від Європейської Комісії, держав-членів ЄС та США щодо інтеграції енергетичної системи України до ENTSO-E, запланованої на 2023 рік.
- Заручитись підтримкою ЄС у питанні забезпечення гарантованих потужностей з держав-членів ЄС, зокрема Польщі, Угорщини та Словаччини, а також здійснювати заходи щодо мінімізації обмеження поставок газу на внутрішній ринок газу в Україні.
- Заручитись підтримкою ЄС у питанні продовження контракту з РФ щодо транзиту газу через територію України в об'ємі не менше ніж 30 млрд м³ на рік.
- У рамках спільних робочих груп провести оцінювання імплементації актів права ЄС у національне законодавство у сфері енергетики.
- Створити Робочу групу високого рівня в рамках двостороннього енергетичного партнерства Україна-ЄС для прискорення реформ ринку електроенергії та газу в Україні.
- Налагодити діалог на високому рівні з питань енергетичної безпеки для обговорення стратегічних аспектів енергетичного співробітництва за участю держав-членів ЄС, що забезпечить платформу для зміцнення загальної європейської енергетичної безпеки та сприяння зеленим трансформаціям в Україні та ЄС.

У сфері енергоефективності та енергозбереження:

- Укласти Угоду між Україною та ЄС про подальше співфінансування Фонду енергоефективності.

У сфері бюджетної політики та оподаткування:

- Україні та ЄС спільно підготувати проєкт Рішення Ради асоціації Україна — ЄС щодо графіку поступової імплементації Тринадцятої директиви щодо відшкодування податку на додану вартість суб'єктам оподаткування, які не засновані на території Співтовариства до грудня 2021 року згідно з домовленостями за результатами четвертого засідання Кластера 2 Підкомітету економічного та секторального співробітництва Комітету Україна — ЄС (03 липня 2020 року).

У сфері статистичної діяльності:

- Здійснити у 2021–2022 роках черговий раунд Глобального оцінювання національної статистичної системи України на її відповідність нормам та стандартам ЄС (запит направлено до Євростату та отримано позитивну відповідь).

- Опрацювати питання щодо отримання Україною статусу спостерігача при Євростаті за прикладом країн Європейської асоціації вільної торгівлі (EFTA). Відповідний запит від трьох зацікавлених у цьому країн (Грузії, Молдови та України) було надіслано до Євростату на початку 2019 року.
- З метою гармонізації освітніх програм у галузі статистики з європейськими стандартами опрацювати зі Стороною ЄС можливість запровадити підготовку фахівців за магістерською програмою ЄС з офіційної статистики (EMOS, European Master in Official Statistics), зокрема залучення до цієї програми Національної академії статистики, обліку й аудиту України.

У сфері захисту довкілля:

- Залучити фінансові ресурси для початку системної розбудови мережі станцій моніторингу якості атмосферного повітря.
- Отримати підтримку в рамках проєкту CASE на створення спільного україно-європейського аналітичного центру щодо українського кліматичного фонду.
- Забезпечити долучення України до програми Life для об'єктів природно-заповідного фонду.
- Забезпечити доступ до інструментів і фондів ЄС у напрямках, що сприяють декарбонізації з метою долучення України до ініціативи ЄС «Європейський зелений курс», на першому етапі для транскордонних проєктів.
- Потрібна експертна підтримка зі Сторони ЄС з метою боротьби з забрудненням повітря та досягнення екологічного сталого розвитку держави шляхом впровадження екологічної політики, технологічних інновацій, а також національної системи торгівлі квотами на викиди парникових газів в Україні.
- Формалізувати діалог на високому рівні між Україною та ЄС щодо участі України у впровадженні Європейської зеленої угоди.
- Забезпечити приєднання України до Механізму цивільного захисту ЄС з метою інтеграції єдиної державної системи цивільного захисту до загальноєвропейської системи запобігання та реагування на виникнення надзвичайних ситуацій.

У сфері транспорту:

- Завершити до кінця 2021 року процедуру укладення на високому рівні Угоди між Україною та ЄС щодо оновлення мережі TEN-T з метою включення внутрішніх водних шляхів до індикативних мап TEN-T (I етап — річка Південний Буг та річка Дніпро).
- Співпрацювати у впровадженні реформ національного законодавства у сферах залізничного та морського транспорту.
- Активізувати діалог зі стороною ЄС щодо укладення Угоди про лібералізацію автомобільних транзитних вантажних перевезень.

У сфері цивільних космічних досліджень та використання космічного простору:

- Активізувати співробітництво з ЄКА та державами-членами ЄС з метою реалізації спільних проєктів у сфері глобальних навігаційних супутникових систем,

спостереження Землі та глобального моніторингу, прикладних космічних технологій, зокрема пускових технологій та технологій ракетних двигунів.

- Укласти Угоду між Україною та Європейським Союзом про розширення європейської супутникової навігаційної системи EGNOS на територію України з метою забезпечення повного покриття території України системою EGNOS та забезпечення можливості її практичного використання в інтересах Української Сторони.
- Започаткувати Діалог високого рівня у космічній сфері між Україною та ЄС.

У сфері науки та технології:

- Підписати та забезпечити виконання Угоди щодо участі України в рамковій програмі з досліджень та інновацій «Горизонт Європа» та програмі з досліджень та навчання «Євратом» (2021–2025 роки), комплементарної до рамкової програми з досліджень та інновацій «Горизонт Європа».
- Провести переговори з партнерами держав-членів ЄС щодо відкриття конкурсів двосторонніх науково-дослідних проєктів та проведення засідань двосторонніх комісій з науково-технологічного співробітництва.
- Провести переговори з Європейськими консорціумами дослідницьких інфраструктур (ERIC), Європейським інститутом інновацій і технологій (ЄІТ), Європейською хмарою відкритої науки (EOSC) щодо співпраці з українськими дослідницькими інфраструктурами.

У сфері заснування та діяльності компаній, корпоративного управління, а також щодо бухгалтерського обліку та аудиту:

- Україні та ЄС спільно здійснити оновлення Додатку XXXIV та Додатку XXXV до Глави 13 «Законодавство про заснування та діяльність компаній, корпоративне управління, бухгалтерський облік та аудит» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво» до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

У сфері політики зайнятості:

- Продовження постійного діалогу з європейською стороною щодо забезпечення ефективної політики зайнятості, створення безпечних та здорових умов праці, стимулювання розвитку ринків праці, зменшення обсягів неформальної економіки шляхом трансформації нелегальної зайнятості.

У галузі охорони здоров'я:

- Україна зацікавлена у сприянні, технічній та консультаційній допомозі від сторони ЄС у питанні розвитку трансплантації тканин і клітин, розвитку відповідної нормативної бази.
- Продовження переговорів з ЕМА щодо розширення форматів можливої співпраці та доступу української сторони до інформаційних систем ЕМА, участі українських експертів в освітніх програмах ЕМА, варіантів співпраці з ЕМА щодо отримання дозволів на продаж та інспекцій, налагодження каналів комунікацій з ЕМА та обміну інформацією.

- Підписання з ЄС Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА) з метою забезпечення взаємного визнання з ЄС сертифікатів відповідності на медичні вироби, а також умови виробництва лікарських засобів вимогам належної виробничої практики (GMP).
- Отримання доступу до загальноєвропейських систем і баз даних щодо якості, безпеки й ефективності лікарських засобів, особливо інноваційних та органних лікарських засобів, що дасть змогу приймати виважені рішення при допуску на ринок таких лікарських засобів в Україні або здійсненні державних закупівель.
- Участь у навчальних програмах для національних експертів, які залучені до оцінки матеріалів реєстраційного досьє на лікарські засоби, у європейських програмах «EU4Health 2021–2027», програмі «Horizon Europe», а також у допомозі щодо розвитку цифрових технологій в охороні здоров'я.
- Імплементация норм Рамкової конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну та поглиблення співпраці з ЄС для ратифікації Протоколу про ліквідацію незаконної торгівлі тютюновими виробами РКБТ ВООЗ.
- Залучення міжнародної технічної допомоги ЄС відповідно до напрямів: стандарти якості медичної допомоги, галузеві стандарти медичної допомоги, клінічні протоколи та настанови на основі передових світових практик, розбудова мережі закладів епідемічного контролю та біологічної безпеки, боротьба з незаконним обігом наркотиків, удосконалення служби трансплантології, розвитку екстреної медичної допомоги.

У сфері розвитку культурної індустрії:

- Завершити узгоджувальні процедури щодо підписання Угоди між Україною та ЄС щодо участі у програмі «Креативна Європа» на 2021–2027 роки.

У сфері розвитку здорового способу життя:

- Впроваджувати спільні проєкти та ініціативи з ЄС, спрямовані на розвиток здорового способу життя серед людей різного віку, просування соціальних функцій та освітніх цінностей спорту, боротьбу із загрозами для спорту: з допінгом, договірними матчами, расизмом та насильством.

У сфері транскордонного співробітництва:

- Врахувати пріоритети розвитку транскордонного співробітництва країни у майбутніх операційних програмах Interreg NEXT.
- Україна розраховує на активну позицію та підтримку Європейської Комісії у діалозі з окремими державами-членами ЄС Карпатського регіону щодо їх залучення та підтримки Стратегії ЄС для Карпатського регіону.
- Україна розраховує на відповідну підтримку ЄС щодо продовження та фінансової підтримки реалізації програм прикордонного співробітництва у новому програмному періоді 2021–2027 років.

**ПРЯМУЄМО
РАЗОМ**

РОЗРОБКА ДИЗАЙНУ ТА ПЕРЕКЛАД ЗВІТУ
ВИКОНАНА ЗА ПІДТРИМКИ ПРОЄКТУ ЄС ASSOCIATION4U

